

(อม.๓๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๓๖/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายนิรศร ทองธีราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตย มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓๖ (๑๖) ประกอบมาตรา ๒๙๑ ได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่ง

ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตาม มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณา และลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันตามลำดับ แต่จำเลยปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต โดยจำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ (ฟ้องข้อ ๒.๑) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียง

ประชาคมติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง และ (ฟ้องข้อ ๒.๒) เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ

๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงลงคะแนน แทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่ เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราว เดียวกัน โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน เกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการ ขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชน ชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำ ใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดย ปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียง ลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลย มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตาม เจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดย มิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาล รัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ

ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับ ประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีชอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยรวม แก่กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่ แขวงจัตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย กระบวนการและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสมาชิกรัฐสภาและรัฐสภา การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ทางเลือกสำหรับผู้ทราบการกระทำความผิดโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ จึงต้องเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดได้ช่องทางเดียว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจดำเนินการไต่สวนและชี้มูลความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ คดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เร่งรีบรวบรัดจนเห็นเสมือนว่าต้องการให้คดีแล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลาไม่กี่เดือน อันถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หลังจากรัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลังและมีผลร้ายต่อจำเลยเป็นอย่างยิ่งจึงไม่อาจบังคับใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง ๓) บัตรลงคะแนนเสียงสำรองในกรณีบัตรลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าวจึงได้ขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้บัตรลงคะแนนจึงไม่สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอ ในทางเทคนิคจึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบ (ตามคลิป) และในการลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะ

ขอผลการลงคะแนน แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหาใช่การลงคะแนนเพื่อขอ
มติในที่ประชุม สมาชิกสภาผู้แทนแต่ละคนย่อมทราบดีว่าไม่สามารถลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติ
ตามห้องมีการตั้งกรรมาธิการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ก็ไม่พบการกระทำความผิดหรือมี
คำสั่งลงโทษจำเลย มูลคดีตามฟ้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองของผู้ร้องเพื่อจะลดความ
น่าเชื่อถือของรัฐบาลในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของ
โจทก์มีการตัดต่อภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่า
จำเลยกบฏทรยศแทนบุคคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อม
เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้
คำฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ ที่ว่า “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวัน
เวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูก
รัฐประหารและมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้น
สภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ้องก็ถูกยกเลิก (เป็นโมฆะ) ไม่มีการรับรองมติ
การลงคะแนน จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา
๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุและเป็นผลร้ายแก่จำเลย
โจทก์จะขอให้ลงโทษไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์
ขอให้รับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๔๘๐ คน เป็นสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน และสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ๘๐ คน ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน และมาจากการสรรหาเท่ากับ ๑๕๐ คน หักด้วยที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดวาระละ ๖ ปี จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๑ วาระไม่ได้ ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา มาตรา ๑๓๖ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน (๑) ... (๑๖) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑ มาตรา ๑๓๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา... หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ (๑)... ถึง (๗)... โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการด้วยว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราโดยรัฐสภา ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้ ต่อมาเมื่อข้อบังคับการ

ประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ตามเอกสารหมาย จ.๕ และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยแก้ไขเพิ่มเติมด้วยว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๓๗๕ คน มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๑๒๕ คน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙๐ ว่าต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรอง เอกสารหมาย จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับละเรื่อง ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อศาล

รัฐธรรมนูญ การยุบพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรลงคะแนนพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักการประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักการประชุม และชวเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน (ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกะพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไปที่กะพริบ

นั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเมื่อนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีกรับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัว

กรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมใน มาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุม ร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อ พิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่อง ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่ วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิก รัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและ ลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าวด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออก เสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ การประชุมรัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้นวาระที่สองทั้งสามร่าง เมื่อ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ก่อนถึงกำหนดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม วาระ ที่สาม ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้มีสมาชิกรัฐสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาและเรียกคู่กรณี ดังนี้ พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐ วิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒

ต่างยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องที่ ๓ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ และผู้ร้องที่ ๔ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ นอกจากนี้ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ คือ นายตวง อันทะไชย และนาย ประสาร มฤคพิทักษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตาม ประมวลกฎหมายอาญาหรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตาม เอกสารหมายเลข จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาวันที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสามฉบับซึ่งผ่านรัฐสภาแล้วไปยังเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป ต่อมานายวันชัยยื่นคำร้อง เพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย กุลมาตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตามเอกสาร หมายเลข จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์ นางสาวรังสิมา รอดศรีมี นายนิพิฐ อินทรสมบัติ นายไพบูลย์ นิตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และ ได้สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการรัฐสภา และ นางอัจฉรา จุ้ยนง ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบโสตทัศนูปกรณ์ของรัฐสภา และมีพยานหลักฐาน ประกอบการไต่สวนคือ คลิปวิดีโอที่นางสาวรังสิมาอ้างว่าได้ให้บุคคลที่ไว้วางใจบันทึกภาพไว้ด้วย

ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สรุปเป็นประเด็นหลักสอง ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการ ซึ่งมีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุผลหลัก ๓ ประการ คือ (๑) ในการ พิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มีได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิก วุฒิสภابقบที่นายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะเสนอ (คือฉบับที่หนึ่ง) ต่อสำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ แต่ได้ นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ คือ การเพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ จะมีผลทำให้บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิก ภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปิดข้อเท็จจริงไม่แจ้งข้อความจริงว่าได้มีการจัดทำร่างขึ้น ใหม่ให้สมาชิกรัฐสภาทราบทุกคน มีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง (๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อที่ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ลงมติให้ กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน การให้เริ่มต้นนับย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ นั้นไม่ชอบเพราะไม่อาจนับย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติ เป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็น

การดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลางจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕
วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓ วรรคสอง ด้วย และ (๓)
วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของ
สมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียง
ลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวนชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิก
วุฒิสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไป
ในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง รับฟังได้ว่ามีสมาชิกวุฒิสภาหลายรายมิได้มา
ออกเสียงลงมติในที่ประชุมวุฒิสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ (คือฉบับที่หนึ่ง)
แต่ได้มอบให้สมาชิกวุฒิสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการ
ปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี
ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่
๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิกวุฒิสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง
ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน
ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่
๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจาก

ตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าว เลขานุการคณะรัฐมนตรี ก็ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับคืนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิริวามงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒, จ.๗๔ และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ

เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าจากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไป และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าการกระทำของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ และนายอุดมเดช รัตนเสถียร มีมูลความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด (โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสารหมาย จ.๗ โจทก์คงฟ้องแต่จำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ โจทก์ไม่รับดำเนินคดีนายสมศักดิ์และนายอุดมเดช คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงฟ้องนายสมศักดิ์และนายอุดมเดชเองต่อศาลนี้ต่างหากจากคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจาก การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจ

ไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด ดังนั้น การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษอย่างไรหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตามบทกฎหมายต่อไป โดยจะต้องมีการพิจารณาคดีอาญาโดยเปิดเผยต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย ทั้งในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ศาลต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความสงสัยตามสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความแตกต่างจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงตามความจริงที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบการไต่สวนข้อเท็จจริงเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยเข้าใจ ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภาที่มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของ

สมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยหากมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่อาจมีความรับผิดทางอาญา สมาชิกรัฐสภานั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หากว่า จะมีการตรวจสอบภายในของรัฐสภาเท่านั้นดังที่จำเลยอ้าง คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วปรากฏว่าได้มีการไต่สวนพยานบุคคลมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่าการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้เป็นการไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว และต่อมายังได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภักดี พันจาก ตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ดังนั้น เมื่อศาสตราจารย์พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภักดี พันจากตำแหน่งไปก่อนแล้วย่อมไม่อาจเข้าไปก้าวกายชี้นำในตอนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและลงมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาได้ ประกอบกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ การที่กรรมการคนใดจะลงความเห็นยอมอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะเห็นได้จากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๙ เสียงว่าในส่วนนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไป ตามเอกสารหมายเลข จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดตั้งที่จำเลยอ้างแต่อย่างใด ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

จำเลยอ้างว่า บันทึกลงข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิดเหตุเป็นเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงกำหนดรูปแบบการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา เพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าได้มีการไต่สวนในเรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดเท่านั้น สาระสำคัญอยู่ที่ว่า

มีการแจ้งข้อกล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยได้ระบุวันเดือนปีที่เกิดเหตุแล้ว ส่วนที่ไม่ได้กล่าวว่าเป็นเวลากลางวันก็เพราะได้ระบุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา ตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา เอกสารหมาย จ.๖๘ ทั้งจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุ ย่อมไม่มีเหตุที่จะเข้าใจผิดหลงแต่อย่างใด และก็ไม่ทำให้จำเลยขาดโอกาสแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหา จึงไม่ใช่ข้อที่จะทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาคดีนี้เสียไป ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๒ เป็นเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาลต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้

ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้อีก ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียงรายละเอียด ในชั้นพิจารณาโจทก์ยอมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาซึ่งบรรยายไว้ในฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอให้ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว คำฟ้อง

ของโจทก์จึงชอบแล้ว จากที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น สรุปแล้ว โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในปัญหานี้ ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวรังสิมา ซึ่งเป็นพยานเบิกความว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอที่ ๑ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีว่าเป็นจำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้งก่อนถ่ายคลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวพยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อสื่อสารกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดเวลาในระหว่างบันทึกภาพ ประกอบกับในชั้นพิจารณาจำเลยซึ่งได้ดูภาพจากคลิปวิดีโอที่ ๑ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวคือ จำเลย อันเป็นการเชื่อมกับคำเบิกความของนางสาวรังสิมา พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวนางสาวรังสิมาให้บุคคลอื่นแอบบันทึกภาพและเสียงเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน อีกทั้งมีการตัดต่อจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ นั้น เห็นว่า แม้คลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวเกิดจากการแอบบันทึก แต่เป็นการแอบบันทึกการกระทำที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว มิได้เกิดจากการก่อหรือจงใจหรือล่อลวงให้มีการกระทำความผิดดังที่โจทก์อ้างว่าจำเลยกระทำความผิด จึงมิใช่การแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบและต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ดังที่จำเลยต่อสู้ ส่วนการตัดต่อนั้นศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวิดีโอที่ ๑

หมาย วจ.๖ วจ.๙ และ วจ.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจ พิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ และ วจ.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการติดต่อแฟ้มข้อมูลภาพยนตร์ ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ และ วจ.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับ คลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒิพันธ์ พยานโจทก์ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้ รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือ คลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสีมาเป็นหลักฐานที่ใช้ใน การกล่าวหาจำเลยคดีนี้จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วน คลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ ดังนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงว่าคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของสมาชิกในเวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนน ประกอบกับคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๓ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ กรณีจึงเชื่อได้ว่าคลิป วิดีโอที่หมาย วจ.๖ ได้มีการนำเสียงการอภิปรายในเหตุการณ์อื่นมาใส่อันเป็นเหตุให้คลิป วิดีโอดังกล่าวปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ขณะลงคะแนน ทำให้คลิปวิดีโอที่ หมาย วจ.๖ ไม่ตรงต่อความจริงและเชื่อถือไม่ได้ กรณีจึงไม่อาจนำเอาคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ มารับ

ฟังเป็นข้อพิรุธแก่คลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ และ วจ.๙ จนทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังลดน้อยลง
แต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมามิได้ประท้วงเรื่องการเสียบบัตรแทนกันในขณะเกิด
เหตุทั้งที่เคยประท้วงเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมาได้นำคลิปวิดีโอทัศนัยมาแสดงต่อสื่อมวลชน
ตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอทัศนัยในวันเกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้นางสาวรังสิมา
เบิกความถึงเหตุผลในเรื่องนี้ว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประท้วงต่อประธานในที่ประชุม เพราะประท้วงที่ไร
ก็ไม่ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิ้ออกไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่
บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอทัศนัยไปให้หัวหน้าพรรคและฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่า
จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์
หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้น พยานโจทก์อีกปากหนึ่งที่เบิกความยืนยันว่า นางสาวรังสิมาได้นำ
คลิปวิดีโอทัศนัยไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสิมาดังกล่าวจึงนับว่ามีเหตุผลให้รับฟัง
พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้มั่นคงว่า จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนน
ตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑
ทั้ง ๓ ตอน จริง

ปัญหาต่อไปว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่
ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศนัยเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางสาวสายฝน
ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร ธิราพรธรรวุธ นางอัจฉรา
จูยืนยง นายกันตินันท์ ตั้งใจ นายเชษพันธ์ วงศาโรจน์ นายชนะ มาประสม พยานโจทก์ซึ่งปฏิบัติ
หน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างเบิกความตรงกัน
ว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้นสมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบ และมีบัตร

สำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้สำหรับให้สมาชิกขอรับไปใช้ในกรณีลืม
 มิได้นำบัตรจริงมา นอกจากนั้นยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตร
 สำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางธนพร นางอัจฉรา นายกันตินันท์ ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอที่
 หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวนของศาลแล้วต่าง
 เบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอนำมาใส่
 ลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตร
 จริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งนางอัจฉรา นายเจษฎ์พันธ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ ทาริยา นาย
 รุ่งศิลป์ ดาแก้ว เบิกความต่อไปว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของ
 สมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อลงคะแนนของ
 สมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการ
 ดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบ
 ได้ แต่เมื่อจำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างฟังมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนน
 ได้เพียงคนละ ๑ ใบ เพื่อลงคะแนนคนละ ๑ เสียง เท่านั้น กรณีจึงมีเหตุผลและน้ำหนักให้รับฟังว่า
 จำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิก
 รายอื่นด้วย ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่
 ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความ
 จากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักการประชุม สำนักงาน
 เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่
 ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดยนายจรุญ ทรัพย์เปื้อน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมายเลข จ.๖๖

ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลย ตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อยู่ในวิสัยที่จำเลยจะมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริง หลายใบได้ดังที่จำเลยอ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรลภัส ฌโนมานาค ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษฎ์พันธุ์ และนายชัยรัตน์ ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกัน ด้วยว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนี้ กรณีจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมาใส่ในเครื่องลงคะแนน ในขณะที่เกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์ยังเบิกความด้วยว่า หากใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของ สมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบจะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยจะต้องใส่ทั้งบัตรจริง และบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือ บัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ ๒ ๖.๖ คลิปที่ ๒ ๖.๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่ามีการเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกะพริบ ทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิป วิดีทัศน์นั้น ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยขัดต่อ เหตุผล ไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบใส่ในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิป วิดีทัศน์ หมายเลข ๖.๖ คลิปที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ ลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น

ปัญหาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟองข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟองข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉราและนายเกียรติศักดิ์ พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉราเป็นผู้บังคับบัญชากลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๒ และ วจ.๕ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวก็เป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๒ และ วจ.๕ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งเมื่อศาลได้พิจารณาจากคลิปดังกล่าวจากการที่ศาลได้จัดให้เปิดให้พยานหลายปากดูต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายประกอบไปด้วยแล้ว เชื่อว่า คลิปวิดีโอที่ ๒ เป็นภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟองข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวิดีโอที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการ

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุมนั้น เห็นว่า ข้ออ้างของจำเลยเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเองโดยไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุน และเมื่อพิเคราะห์จากคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอสมาชิกทำการเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน และเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสารหมาย จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ โดยไม่มีข้อพิรุธใด ๆ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒

จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ ความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวไม่ใช่มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่ผูกพันโจทก์ อีกทั้งการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการการอื่น มาเป็นแนวทางในการไต่สวนแต่อย่างใด โดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยังมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคสอง กรณีจึงไม่อาจนำความเห็นของคณะกรรมการการ ดังกล่าวมารับฟังเป็นยุติในคดีนี้ได้ว่าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นดังที่จำเลยอ้าง

จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตาม ฟ้องฎีกายกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรง ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่ แม้ต่อมาคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ หาได้มีผลเป็นการ ลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นในวันดังกล่าว หรือมีผลกลับ กลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้

จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออก เสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลย ในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรค หนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่

ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวย่อมต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

จากเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนที่มีทั้งพยานบุคคลและคลิปวิดีโอประกอบจึงรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามฟ้อง จำเลยเป็นผู้นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบ พร้อมทั้งกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติแทนสมาชิกรายอื่นตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยนอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออก

เสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลายกกัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกัน ได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๖

วินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรม

ต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ลงโทษ จำคุกกระทงละ ๑ ปี คำเบิกความของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุ บรรเทาโทษ ลดโทษให้กระทงละหนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก กระทงละ ๘ เดือน รวมสองกระทง จำคุกจำเลยมีกำหนด ๑๖ เดือน ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้ปรับโทษ ของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจาก คดีดังกล่าวศาลยังมีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายแรงธรณ ปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		นายนิรศร ทองธีรราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตย มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก

วุฒิสภาต้องประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภากับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาฯ ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ ๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและ

ลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง และ ๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ ชั้นพิจารณาเรื่องลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน

โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวดิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับ ประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีขอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยรวม กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย กระบวนการและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสมาชิกรัฐสภาและรัฐสภา การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ทางเลือกสำหรับผู้ทราบการกระทำยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ จึงต้องเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดได้ช่องทางเดียว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจได้สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจดำเนินการไต่สวนและชี้มูล

ความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภา หรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะ เป็นเรื่องระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะ ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๐ คดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรง่รีบ รวดรัดจนเห็นเสมือนว่าต้องการให้คดีแล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลาไม่กี่เดือน อันถือได้ว่าเป็นการเลือก ปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หลังจากรัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลัง และมีผลร้ายต่อจำเลยเป็นอย่างยิ่งจึงไม่อาจบังคับใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและ ใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง ๓) บัตรลงคะแนน เสียงสำรองในกรณีบัตรลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าว จึงได้ขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้ บัตรลงคะแนนจึงไม่สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองในการ ลงคะแนนไว้เสมอ ในทางเทคนิคจึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบ (ตามคลิป) และในการ ลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงคะแนน แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหา ใช้การลงคะแนนเพื่อขอมติในที่ประชุม สมาชิกสภาผู้แทนแต่ละคนย่อมทราบดีว่าไม่สามารถ ลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติตามฟ้องมีการตั้งกรรมาธิการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ก็ไม่ พบการกระทำความผิดหรือมีคำสั่งลงโทษจำเลย มูลคดีตามฟ้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทาง

การเมืองของผู้ร้องเพื่อจะลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาลในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของโจทก์มีการตัดต่อภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่าจำเลยกذبทรูแทนบุคคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ คำฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ ที่ว่า “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวันเวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูกรัฐประหารและมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ้องก็ถูกยกเลิก (เป็นโมฆะ) ไม่มีการรับรองมติการลงคะแนน จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุและเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอลงโทษไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๔๘๐ คน เป็นสมาชิกมาจากการ

เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน และสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ๘๐ คน ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้ง จังหวัดละ ๑ คน และมาจากการสรรหาเท่ากับ ๑๕๐ คน หักด้วยที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพ ของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดวาระละ ๖ ปี จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๑ วาระไม่ได้ ส่วนที่ ๕ การ ประชุมร่วมกันของรัฐสภา มาตรา ๑๓๖ ในกรณีต่อไปนี้ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน (๑) ... (๑๖) การ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑ มาตรา ๑๓๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา... หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ การแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ (๑)... ถึง (๗)... โดยมีหลักเกณฑ์ และวิธีการด้วยว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราโดยรัฐสภา ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งใน ห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสอง สภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้ ต่อมาเมื่อข้อบังคับการ ประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ตามเอกสารหมาย จ.๕ และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้ บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดย แก้ไขเพิ่มเติมด้วยว่า สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบ แบ่ง เขตเลือกตั้ง ๓๗๕ คน มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๑๒๕ คน และรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ โดยแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙๐ ว่าต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรอง เอกสารหมาย จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับละเรื่อง ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ การยุบพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักการประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อขอยืมในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักการประชุมและขอเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน (ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกระพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไปที่กระพริบนั่นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่

ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเนื่องนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อ

พิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่อง ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่ วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิก รัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและ ลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าวด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออก เสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ การประชุมรัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้นวาระที่สองทั้งสามร่าง เมื่อ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ก่อนถึงกำหนดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม วาระ ที่สาม ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้มีสมาชิกรัฐสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาและเรียกดังนี้ พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐ วิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ต่างยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องที่ ๓ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ และผู้ร้องที่ ๔ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ นอกจากนี้ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ คือ นายตวง อันทะไชย และนาย ประสาร มฤคพิทักษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตาม

ประมวลกฎหมายอาญาหรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตาม
 เอกสารหมาย จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาวาระที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน
 ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 ดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสามฉบับซึ่งผ่านรัฐสภาแล้วไปยังเลขาธิการ
 คณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป ต่อมานายวันชัยยื่นคำร้อง
 เพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน
 ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมาย จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย
 กุลมาตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 สังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตาม
 เอกสารหมาย จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญไต่สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์
 นางสาวรังสีมา รอดรัศมี นายนิพิฐฐ์ อินทรสมบัติ นายไพบุลย์ นิตตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และ
 ไต่สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาเองคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการ
 รัฐสภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบโสตทัศนูปกรณ์ของรัฐสภา และมี
 พยานหลักฐานประกอบการไต่สวนคือ คลิปวีดิทัศน์ที่นางสาวรังสีมา รอดรัศมี อ้างว่าได้ให้บุคคลที่
 ไว้วางใจบันทึกภาพไว้ด้วย ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมี คำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
 สรุปเป็นประเด็นหลักสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจใน
 การปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุผล
 หลัก ๓ ประการ คือ (๑) ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาฉบับที่นายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะ เสนอ (คือฉบับที่
หนึ่ง) ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณา
ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ แต่ได้นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการ
ที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ คือ การเพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖
วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ จะมีผลทำให้บุคคลผู้เคย
ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้
อีกโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปิดข้อเท็จจริงไม่
แจ้งข้อความจริงว่าได้มีการจัดทำร่างขึ้นใหม่ให้สมาชิกรัฐสภาทราบทุกคน มีผลเท่ากับว่าการ
ดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบ
ด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง (๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อที่
ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ลงมติให้กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน การให้เริ่มต้นนับ
ย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ นั้นไม่ชอบเพราะไม่อาจนับ
ย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้
เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็น
กลางจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรคสอง ด้วย และ (๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติ
ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิก
รัฐสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวน

ชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง รับฟังได้ว่ามีสมาชิกรัฐสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ (คือฉบับที่หนึ่ง) แต่ได้มอบให้สมาชิกรัฐสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/ ๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิก รัฐสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าว เลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับคืนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิริวามงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒, จ.๗๔ และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนายคมเดช และนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อ

กล่าวหาตกไป และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ และนายอุดมเดช รัตนเสถียร มีมูลความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด (โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสารหมาย จ.๗ โจทก์คงฟ้องแต่จำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ โจทก์ไม่รับดำเนินคดีนายสมศักดิ์และนายอุดมเดช คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงฟ้องนายสมศักดิ์และนายอุดมเดชเองต่อศาลนี้ต่างหากจากคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด ดังนั้น การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษอย่างไรหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตามบทกฎหมายต่อไป โดยจะต้องมีการพิจารณาคดีอาญาโดยเปิดเผยต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็น

จำเลย ทั้งในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ศาลจึงต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความสงสัยตามสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความแตกต่างจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจหน้าที่ได้สวนข้อเท็จจริงที่ตามความจริงที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการได้สวนพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบเพื่อพิเคราะห์สอดส่องข้อเท็จจริงแห่งคดีเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยยกเป็นข้อต่อสู้ ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของสมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยหากมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่อาจมีความรับผิดชอบทางอาญา สมาชิกรัฐสภานั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หาใช่จะมีการตรวจสอบภายในของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นดังที่จำเลยอ้าง คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่ง

เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วปรากฏว่าได้มีการไต่สวนพยานบุคคลมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบ ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว และต่อมายังได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิพิริ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ดังนั้น เมื่อศาสตราจารย์พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วย่อมไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้นำในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวน

ข้อเท็จจริงและลงมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาได้ ประกอบกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ การที่กรรมการคนใดจะลงความเห็นย่อมาศัပ္ยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะ เห็นได้จากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๙ เสียงว่าในส่วนายคมเดช ไชยศิวมงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อ กล่าวหาตกไป ตามเอกสารหมาย จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ก็เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดดั่งที่จำเลยอ้างแต่ อย่างใด

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิด เหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นเพียกกำหนดรูปแบบ การแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา เพียกเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าได้มีการ ไต่สวนในเรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น สารสำคัญอยู่ที่ว่ามีแจ้ง ข้อกล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยได้ระบุวันเดือนปี ที่เกิดเหตุแล้ว ส่วนที่ไม่ได้กล่าวว่าเป็นเวลากลางวันก็เพราะได้ระบุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา ตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา เอกสารหมาย จ.๖๘ ทั้งจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวัน

เกิดเหตุ ย่อมไม่มีเหตุที่จะเข้าใจผิดหลงแต่อย่างใด และก็ไม่ได้ทำให้จำเลยขาดโอกาสแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา จึงไม่ใช่ข้อที่จะทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาคดีนี้เสียไป

ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมายเลข จ.๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๒ เป็นเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น นั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาลต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง เพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้อีก ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็น

เพียงรายละเอียด ในชั้นพิจารณาโจทก์ยอมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาซึ่ง
บรรยายไว้ในฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอบังคับให้
ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่ามี
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้
บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็น
ความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตามบทบัญญัติ
ของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่ง
เป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้อง
มาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว คำฟ้อง
ของโจทก์จึงชอบแล้ว จากที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น สรุปแล้ว โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้ออ้างของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในปัญหานี้
ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวรังสิมา รอดรัศมี เป็นพยานเบิกความว่า มีบุคคลถือบัตร

อิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่
 เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิป
 วิดีทัศน์ หมายเลข จว.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ จว.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีว่า
 คือ จำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้ง
 ก่อนถ่ายคลิปวิดีทัศน์ดังกล่าวพยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อสื่อสาร
 กับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดในระหว่างบันทึกภาพ ประกอบกับในชั้นพิจารณาจำเลยซึ่งได้ดูภาพจาก
 คลิปวิดีทัศน์หมายเลข จว.๖ คลิปที่ ๒ และ จว.๙ คลิปที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพ
 ตามคลิปวิดีทัศน์ดังกล่าวคือ จำเลย อันเป็นการเจือสมกับคำเบิกความของนางสาวรังสิมา
 พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีทัศน์ดังกล่าวมีการตัดต่อจึง
 เป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
 ตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวิดีทัศน์หมายเลข จว.๖ จว.๙ และ จว.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์
 หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณ์
 นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง
 สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานตรวจ
 พิสูจน์คลิปวิดีทัศน์หมายเลข จว.๖ และ จว.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบ
 ร่องรอยการตัดต่อเพิ่มข้อมูลภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีทัศน์หมายเลข
 จว.๖ คลิปที่ ๒ และ จว.๙ คลิปที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิปวิดีทัศน์หมายเลข จว.๖ และ
 จว.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิปวิดีทัศน์หมายเลข จว.๒
 คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับคลิปวิดีทัศน์หมายเลข จว.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียง

แตกต่างกันนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒิพันธ์ พยานโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลยคดีนี้จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่ กองพิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วนคลิปวิดีโอทัศนัย หมาย วจ.๒ มิได้ส่งไปตรวจ พิสูจน์ ดังนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงว่าคลิปวิดีโอทัศนัย หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของ สมาชิกในเวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนน ประกอบกับคลิป วิดีทัศน์หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ กรณีจึงเชื่อได้ว่าคลิปวิดีโอทัศนัย หมาย วจ.๒ ได้มีการนำเสียงการอภิปราย ในเหตุการณ์อื่นมาใส่ อันเป็นเหตุให้คลิปวิดีโอทัศนัยดังกล่าวปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพ เหตุการณ์ขณะลงคะแนน ทำให้คลิปวิดีโอทัศนัย หมาย วจ.๒ ไม่ตรงต่อความจริงและเชื่อถือไม่ได้ กรณี จึงไม่อาจนำเอาคลิปวิดีโอทัศนัย หมาย วจ.๒ มารับฟังเป็นข้อพิรุธแก่คลิปวิดีโอทัศนัย หมาย วจ.๖ และ วจ.๙ จนทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังลดน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมามิได้ประวัตร เรื่องการเสียบัตรแทนกันในขณะที่เกิดเหตุทั้งที่เคยประวัตรเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมามิได้นำ คลิปวิดีโอทัศนัยมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอทัศนัยในวัน เกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้นางสาวรังสิมาเบิกความถึงเหตุผลในเรื่องนี้ว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประวัตรต่อ ประธานในที่ประชุม เพราะประวัตรที่ไรก็ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิปปออกไปในตอนนั้นอาจทำ ให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอทัศนัยไปให้หัวหน้าพรรค ประชาธิปัตย์และฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่ง ความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้น

พยานโจทก์อีกปากหนึ่งที่เบิกความยืนยันว่า นางรังสีมาได้้นำคลิปวิดีโอไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสีมาดังกล่าวจึงนับว่ามีเหตุผลให้รับฟัง พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้มั่นคงว่า จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จริง

ปัญหาต่อไปว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร ธีราพรธราวุธ นางอัจฉรา จุ้ยนิยม นายกันตินันท์ ตั้งใจ นายเจษฎ์พันธ์ วงศาโรจน์ นายชนะ มาประสม พยานโจทก์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างเบิกความตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้นสมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบ และมีบัตรสำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้สำหรับให้สมาชิกขอรับไปใช้ในกรณีลืมนำบัตรจริงมา นอกจากนั้นยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตรสำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางธนพร นางอัจฉรา นายกันตินันท์ ตั้งใจ พยานโจทก์ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวนของศาลแล้วต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอ นำมาใส่ลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่า เป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งนางอัจฉรา นายเจษฎ์พันธ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ ดาแก้ว พยานโจทก์เบิกความต่อไปว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไป

เพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ แต่เมื่อจำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างพึงมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนได้เพียงคนละ ๑ ใบ เพื่อลงคะแนนคนละ ๑ เสียง เท่านั้น กรณีจึงมีเหตุผลและน้ำหนักให้รับฟังว่า จำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นด้วย ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยานโจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดยนายจเร พันธุ์เปรื่อง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อยู่ในวิสัยที่จำเลยจะมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริงหลายใบได้ดังที่อ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรลภัส ฌโนมานาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษพันธ์ วงศาโรจน์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา พยานโจทก์ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกันด้วยว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนี้ กรณีจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมาใส่ในเครื่อง

ลงคะแนนในขณะที่เกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์พยานโจทก์ยังเบิกความด้วยว่า หากใช้ทั้งบัตรจริง และบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบจะแสดงผลการลงคะแนน เพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยจะต้อง ใส่ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลย อ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่พยาน วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ. ๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่ามีการเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณ ไฟกระพริบทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ ปรากฏในคลิปวิดีโอที่พยาน วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของ จำเลยขัดต่อเหตุผล ไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยนำบัตร อิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบเสียบในเครื่องลงคะแนนตามที่ ปรากฏในคลิปวิดีโอที่พยาน วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น

ปัญหาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่พยาน วจ.๖ คลิป ที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลย ตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่พยาน วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉรา จุ้ยนิยม และ นายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธ์ พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ ที่พยาน วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่พยาน วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง

๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉรา พยานโจทก์เป็นผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวก็เป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งเมื่อศาลได้พิจารณาตุลิตงกล่าวจากการที่ศาลได้จัดให้เปิดให้พยานหลายปากดูต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายประกอบไปด้วยแล้ว เชื่อว่า คลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุม นั้น เห็นว่า ข้ออ้างของจำเลยเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเองโดยไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุน และเมื่อพิเคราะห์จากคลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอ

สมาชิกทำการเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน และเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในклиبیวี้ทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสารหมาย จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ โดยไม่มีข้อพิรุธใดข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในклиبیวี้ทัศน์ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในклиبیวี้ทัศน์หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒

ที่จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ ความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวไม่ใช่มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่ผูกพันโจทก์ อีกทั้งการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการอื่นมาเป็นแนวทางในการไต่สวนแต่อย่างใด โดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยังมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคสอง กรณีจึงไม่อาจนำความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวมารับฟังเป็นยุติในคดีนี้ได้ว่าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นดังที่จำเลยอ้าง

ที่จำเลยต่อสู้อ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่ แม้ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ แต่ก็หาได้มีผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นในวันดังกล่าว หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้แต่อย่างใด

ปัญหาต่อไปตามที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

จากเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนที่มีทั้งประจักษ์พยานและ
 คลิปวีดีทัศน์ประกอบจึงรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่าง
 รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยเป็นผู้นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตน
 และลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบ
 ตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยนอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิก
 รัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ
 มอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของ
 ปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของ
 รัฐธรรมนูญแล้ว ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้
 สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนน
 ของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่
 แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตาม
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
 มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่ง
 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่ง
 ผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิด
 ตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน

ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่ยำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกันรวม ๒ กรรม ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑ ลงโทษจำคุกกระทงละ ๓ ปี รวม ๒ กระทง จำคุก ๖ ปี คำเบิกความของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๔ ปี ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้นับโทษของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นางวาสนา หงส์เจริญ

(อม.๓๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

(ร่าง ๖๐๔๗)

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๓๖/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		นายนิรศร ทองธิราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้นในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก

วุฒิสภาต้องประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันเนื่องกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ ๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัว

และลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนใดในแต่ละครั้ง และ ๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราว

เดียวกัน โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับ ประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีขอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยรวม กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกวุฒิสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย กระบวนการและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสมาชิกวุฒิสภาและรัฐสภา การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงถือว่าการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ทางเลือกสำหรับผู้ทราบการกระทำยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ จึงต้องเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดได้ช่องทางเดียวคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจดำเนินการ

ไต่สวนและชี้มูลความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๐ คดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เร่งรีบรวบรัดจนเห็นเสมือนว่าต้องการให้คดีแล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลาไม่กี่เดือน อันถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หลังจากรัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลังและมีผลร้ายต่อจำเลยเป็นอย่างยิ่งจึงไม่อาจบังคับใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง ๓) บัตรลงคะแนนเสียงสำรองในกรณีบัตรลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าวจึงได้ขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้บัตรลงคะแนนจึงไม่สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอ ในทางเทคนิคจึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบ (ตามคลิป) และในการลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงคะแนน แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหาใช่การลงคะแนนเพื่อขอมติในที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนย่อมทราบดีว่าไม่สามารถลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติตามฟ้องมีการตั้งกรรมาธิการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ก็ไม่พบการกระทำความผิดหรือมีคำสั่งลงโทษจำเลย

มูลนิธิตามฟ้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองของผู้ร้องเพื่อจะลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาล ในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของโจทก์มีการตัดต่อ ภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่าจำเลยกดบัตรแทน บุคคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ คำฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ ที่ว่า “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวันเวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้ง ข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูกรัฐประหารและมีการยกเลิก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ้องก็ถูกยกเลิก (เป็นโมฆะ) ไม่มีการรับรองมติการลงคะแนน จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุและเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอลงโทษ ไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้รับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคำแถลงปิดคดีของ จำเลยแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป รัฐสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก

๔๘๐ คน เป็นสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน และสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ๘๐ คน ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน และมาจากการสรรหาเท่ากับ ๑๕๐ คน หักด้วยที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดวาระละ ๖ ปี จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๑ วาระไม่ได้ ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา มาตรา ๑๓๖ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน (๑) ... (๑๖) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑ มาตรา ๑๓๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา... หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ (๑)... ถึง (๗)... โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการด้วยว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราโดยรัฐสภา ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้ ต่อมาเมื่อมีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ตามเอกสารหมาย จ.๕ และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยแก้ไขเพิ่มเติมด้วยว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบ แบ่งเขตเลือกตั้ง ๓๗๕ คน

มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๑๒๕ คน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙๐ ว่าต้องเสนอต่อรัฐสภา เพื่อขอความเห็นชอบด้วย วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรอง เอกสารหมายเลข จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับละเรื่อง ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ การยุบพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักการประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักการประชุมและชวเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน (ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกะพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กะพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้

ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายภาพจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเมื่อนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง

ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกวุฒิสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าวด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกวุฒิสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ การประชุมรัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้นวาระที่สองทั้งสามร่าง เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ก่อนถึงกำหนดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม วาระที่สาม ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้มีสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาและเรียกดังนี้ พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องที่ ๓ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ และผู้ร้องที่ ๔ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ นอกจากนี้ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ คือ นายตวง อันทะไชย และนายประสาร มฤคพิทักษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการ

กระทำของสมาชิกสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตาม ประมวลกฎหมายอาญาหรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตาม เอกสารหมาย จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาวันที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสามฉบับซึ่งผ่านรัฐสภาแล้วไปยังเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป ต่อมานายวันชัยยื่นคำร้อง เพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมาย จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย กุลมาตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตาม เอกสารหมาย จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์ นางสาวรังสีมา รอดศรีมี นายนิพิฐฐ์ อินทรสมบัติ นายไพบูลย์ นิตตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และ ได้สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาเองคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการรัฐสภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบโสตทัศนูปกรณ์ของรัฐสภา และมี พยานหลักฐานประกอบการได้สวนคือ คลิปวิดีโอที่นางสาวรังสีมาอ้างว่าได้ให้บุคคลที่ไว้วางใจ บันทึกรูปภาพไว้ด้วย ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สรุปเป็น ประเด็นหลักสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง ประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุผลหลัก ๓ ประการ

คือ (๑) ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาฉบับที่นายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะ เสนอ (คือฉบับที่หนึ่ง) ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณาในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ แต่ได้นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ คือ การเพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ จะมีผลทำให้บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริงไม่แจ้งข้อความจริงว่าได้มีการจัดทำร่างขึ้นใหม่ให้สมาชิกรัฐสภาทราบทุกคน มีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง (๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อที่ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ลงมติให้กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน การให้เริ่มต้นนับย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ นั้นไม่ชอบเพราะไม่อาจนับย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลางจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรคสองด้วย และ (๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่ง

ในการออกเสียงลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวนชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง รับฟังได้ว่ามีสมาชิกรัฐสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ (คือฉบับที่หนึ่ง) แต่ได้มอบให้สมาชิกรัฐสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิกรัฐสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาวันที่

๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขณะนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๕๖ กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าว เลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งสามฉบับคืนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิด รัฐประหาร ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนิน กระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้ง ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่ จำเลย นายคมเดช ไชยศิริวามงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดชและนายยุทธพงศ์ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒ จ.๗๔ และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมี มูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามี ตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วย กฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่ง ผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วน นายคมเดชและนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏ

ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไป และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ และนายอุดมเดช รัตนเสถียร มีมูลความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ส่งรายงานเอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด (โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสารหมาย จ.๗ โจทก์คงฟ้องแต่จำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ โจทก์ไม่รับดำเนินคดีนายสมศักดิ์และนายอุดมเดช คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงฟ้องนายสมศักดิ์และนายอุดมเดชเองต่อศาลนี้ต่างหากจากคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มีได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด ดังนั้น การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษอย่างไรหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตาม

บทกฎหมายต่อไป โดยจะต้องมีการพิจารณาตีอาญาโดยเปิดเผยต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย ทั้งในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ศาลจึงต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความสงสัยตามสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความแตกต่างจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงที่ตามความจริงที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบการไต่สวนข้อเท็จจริงเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยยกเป็นข้อต่อสู้ ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของสมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยหากมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่อาจมีความรับผิดชอบทางอาญา สมาชิกรัฐสภานั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หาใช่ว่า

จะมีการตรวจสอบภายในของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นดังที่จำเลยอ้าง คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิ์ศรี เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วปรากฏว่าได้มีการไต่สวนพยานบุคคลมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีได้ไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบ ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว และต่อมายังได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ดังนั้น เมื่อศาสตราจารย์พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วย่อมไม่

อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้นำในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและลงมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาได้ ประกอบกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ การที่กรรมการคนใดจะลงความเห็นย่อมาศัပ္พยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะเห็นได้จากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๙ เสียงว่าในส่วนนายคมเดช ไชยศิวิวมงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาดกไป ตามเอกสารหมาย จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดดั่งที่จำเลยอ้างแต่อย่างใด

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิดเหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงกำหนดรูปแบบการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา เพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าได้มีการไต่สวนในเรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น สาระสำคัญอยู่ที่ว่ามีแจ้งข้อกล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยได้ระบุวันเดือนปีที่เกิดเหตุแล้ว ส่วนที่ไม่ได้กล่าวว่าเป็นเวลากลางวันก็เพราะได้ระบุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ตามบันทึกแจ้ง

ข้อกล่าวหา เอกสารหมาย จ.๖๘ ทั้งจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุ ย่อมไม่มีเหตุที่จะเข้าใจผิดหลงแต่อย่างใด และก็ไม่ทำให้จำเลยขาดโอกาสแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา จึงไม่ใช่ข้อที่จะทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาคดีนี้เสียไป

ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิกประชุม เวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๒ เป็นเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาลต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้อีก ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียงรายละเอียด

ในชั้นพิจารณาโจทก์ยอมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาซึ่งบรรยายไว้ในฟ้อง
ได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอ
บังคับให้ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒
ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.
๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตาม
ฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตาม
บทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมาย
ที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้น
เป็นความผิดแล้ว คำฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว จากที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น สรุปแล้ว โจทก์มีอำนาจยื่น
ฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้ออ้างของจำเลยข้อนี้
ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในปัญหานี้ ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวรังสิมา รอดรัศมี เป็นพยานเบิกความว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีว่าเป็นอย่างดีว่า คือ จำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้งก่อนถ่ายคลิปวิดีโอดังกล่าวพยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อสื่อสารกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดในระหว่างบันทึกภาพ ประกอบกับในชั้นพิจารณาจำเลยซึ่งได้ดูภาพจากคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอดังกล่าวคือ จำเลย อันเป็นการเจือสมกับคำเบิกความของนางสาวรังสิมา พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอดังกล่าวมีการตัดต่อจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ วจ.๙ และ วจ.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ และ วจ.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการตัดต่อเพิ่มข้อมูลภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ และ

วจ.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒิพันธ์ พยานโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลยคดีนี้จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วนคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๒ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ ดังนั้นเห็นได้ว่าเหตุที่คลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของสมาชิกในเวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนนนั้นอาจมีการนำเสียงในเหตุการณ์อื่นมาใส่จนเป็นเหตุให้คลิปวิดีโอที่หมายดังกล่าวปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ขณะลงคะแนนก็เป็นได้ กรณีจึงไม่อาจนำเอาคลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๒ มารับฟังเป็นข้อพิรุธแก่คลิปวิดีโอที่หมาย วจ.๖ และ วจ.๙ จนทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังลดน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมามิได้ประท้วงเรื่องการเสียบัตรแทนกันในขณะที่เกิดเหตุทั้งที่เคยประท้วงเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมามิได้นำคลิปวิดีโอมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอในวันเกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้นางสาวรังสิมาเบิกความถึงเหตุผลในเรื่องนี้ว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประท้วงต่อประธานในที่ประชุม เพราะประท้วงที่ไรก็ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิปออกไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอไปให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

ขณะนั้น พยานโจทก์อีกปากหนึ่งที่เบิกความยืนยันว่า นางสาวรังสิมาได้นำคลิปวิดีโอที่ตนไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสิมาดังกล่าวจึงนับว่ามีเหตุผลให้รับฟัง แม้ไม่ปรากฏว่าบุคคลที่ถ่ายภาพคือผู้ใดหรือบุคคลนั้นมิได้มาเบิกความยืนยันก็ไม่ทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักลดน้อยลง และแม้คลิปวิดีโอที่เกิดขึ้นจากการแอบถ่ายก็ตาม แต่การพิจารณาคดีในระบบไต่สวน ศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ทั้งศาลได้ส่งคลิปวิดีโอไปตรวจพิสูจน์และได้เปิดให้พยานดูหน้าคู่ความหลายครั้งดังที่กล่าวมาแล้ว ศาลจึงรับฟังคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ ที่จำเลยอ้างว่า ขณะมีการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีผู้สื่อข่าวจำนวนมากเฝ้าสังเกตการณ์อยู่ หากจำเลยกระทำผิดตามคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าวก็ต้องมีคลิปวิดีโออื่นด้วยนั้น เห็นว่า ผู้สื่อข่าวหรือบุคคลอื่นไม่มีเหตุที่จะต้องสนใจคอยเฝ้าสังเกตดูจำเลยเป็นพิเศษตลอดเวลา ทั้งการที่จะบันทึกภาพขณะเกิดเหตุได้ก็มีใช่ว่าจะง่าย เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะและเครื่องเสียบบัตรลงคะแนนมีเคาน์เตอร์บังด้านหน้าอยู่ตามภาพถ่ายในบันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เอกสารหมาย จ.๖๗ หน้า ๓๖๒๒ ถึง ๓๖๓๐ ดังจะเห็นได้จากนางสาวรังสิมาเองยังต้องใช้ความพยายามอย่างมากโดยให้บุคคลที่ไว้วางใจมาแอบบันทึกภาพจำเลยโดยเฉพาะจึงได้มาซึ่งคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าว ดังนั้น การที่ไม่ปรากฏคลิปวิดีโอจากผู้สื่อข่าวจึงไม่เป็นข้อพิรุธแต่อย่างใด พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้มั่นคงว่า จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๘ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จริง

ปัญหาต่อไปว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ตนเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางสาวสายฝน

ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร อธิราพรธรรมาวุธ นางอัจฉรา จุ้ยนิยม นายกันตินันท์ ตั้งใจ นายเจษฎ์พันธุ์ วงศาโรจน์ นายชนะ มาประสม พยานโจทก์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างเบิกความตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้นสมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบ และมีบัตรสำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้ที่สำหรับให้สมาชิกขอรับไปใช้ในกรณีลืมนำบัตรจริงมา นอกจากนั้นยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตรสำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางธนพร นางอัจฉรา นายกันตินันท์ พยานโจทก์ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวนของศาลแล้วต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอที่ศันนำมาใส่ลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งนางอัจฉรา นายเจษฎ์พันธุ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ ดาแก้ว พยานโจทก์เบิกความต่อไปว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ แต่เมื่อจำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างฟังมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนได้เพียงคนละ ๑ ใบ เพื่อลงคะแนนคนละ ๑ เสียง เท่านั้น กรณียังมีเหตุผลและน้ำหนักให้รับฟังว่า จำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นด้วย ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลาย

ครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยานโจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดยนายจเร พันธุ์เปรื่อง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อยู่ในวิสัยที่จำเลยจะมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริงหลายใบได้ดังที่อ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรภัส รัตนอมนาท พยานโจทก์ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษฎ์ พันธุ์ วงศาโรจน์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา พยานโจทก์ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกันด้วยว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนี้ กรณีจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมาใส่ในเครื่องลงคะแนนในขณะเกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์พยานโจทก์ยังเบิกความด้วยว่า หากใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบจะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยจะต้องใส่ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่คดีนี้หมาย จ.๖ คลิปที่ ๒ จ.๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่ามี การเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกะพริบทุกครั้งที่ใช้บัตร

แต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์นั้น ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยขัดต่อเหตุผล ไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบเสียบบนเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น

ปัญหาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉรา จุ้ยนิยม และนายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธุ์ พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉรา พยานโจทก์เป็นผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสาดังกล่าวก็เป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดิทัศน์ หมาย วจ.๖

คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งเมื่อศาล ได้พิจารณาตุลิตกกล่าวจากการที่ศาลได้จัดให้เปิดให้พยานหลายปากดูต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่าย ประกอบด้วยแล้ว เชื่อว่า คลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติ ปิดอภิปรายที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้ง ข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระบุเวลากระทำผิดวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เป็นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา แต่รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาระบุว่าเลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นั้น เป็นการบันทึกรายละเอียดซึ่งอาจคลาดเคลื่อนได้ และเวลาแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย จึงไม่ใช่ข้อพิสูจน์ว่า เป็นเหตุการณ์คนละวันกันดังที่จำเลยอ้าง ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ ปรากฏภาพ เป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุม นั้น เห็นว่า ข้ออ้างของจำเลยเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเองโดยไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุน และเมื่อ พิจารณาจากคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่ม ตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอสมาชิกทำการเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน และ เมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิก ลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานใน

ที่ประชุมในклиป์วิดิทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสาร
หมาย จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ โดยไม่มีข้อพิรุธใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของ
จำเลยตามที่ปรากฏในклиป์วิดิทัศน์ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการ
ลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในклиป์วิดิทัศน์หมาย วจ.๙ คลิปที่
๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒

ที่จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการธิการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่
๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด ทำให้ข้อเท็จจริง
ยุติว่าไม่มีการกระทำความผิดนั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ และ
จำเลยเองก็ยื่นคำแถลงปิดคดีรับว่าไม่มีการตั้งคณะกรรมการธิการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีนี้ ทั้งหาก
มีความเห็นของคณะกรรมการธิการดังกล่าวก็ไม่มียกกฎหมายใดบังคับให้ศาลต้องผูกพันวินิจฉัยเป็น
อย่างเดียวกัน ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุ
จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่
แม้ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่
๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้น
หมวด ๒ แต่ก็ทำให้มีผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นใน
วันดังกล่าว หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้

ที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

จากเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนที่มีทั้งพยานบุคคลและคลิปวิดีโอที่ส่งประกอบจึงรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบเพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกอื่นตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติ

มาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามมาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑

ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒
วรรคหนึ่ง

วินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรม
ต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑
ลงโทษจำคุกกระทงละ ๑ ปี และปรับกระทงละ ๑๘๐,๐๐๐ บาท คำเบิกความของจำเลยเป็น
ประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกกระทงละ ๘ เดือน และปรับกระทงละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท รวม ๒ กระทง
เป็นจำคุก ๑๖ เดือน และปรับ ๒๔๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๙, ๒๙/๑, ๓๐ หากจะต้องกักขังแทนค่าปรับ ให้กักขังไม่เกิน ๒ ปี ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้นับ
โทษในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดี
ดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายประทีป ดุลพินิจธรรมา

(อม.๓๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม ๓๖ /๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายนิรศร ทองธีราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตย มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรค

สอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้ รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องประชุมร่วมกัน จำเลย ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของ รัฐสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียง ลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับ พวกประกอบด้วยคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช...(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ต่อประธานรัฐสภา ประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ทั้งนี้ จำเลยได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจใน ตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กระทำความผิดหลายกรรมต่างกันกล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน

๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว เกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัว กรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้ บังคับ โดยจำเลยได้เข้าร่วมประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมร่วมรัฐสภาในขณะนั้นแจ้งให้สมาชิกทำการลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยซึ่งเข้าร่วมประชุมตามอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติในการตรา กฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชนได้ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตร ประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบ เกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิก รัฐสภาคนหนึ่งจะมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้ในการแสดงตนและออก เสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นโดยทำการเสียบ บัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียง ลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราว เดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละ

ครั้ง เป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมและขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน การกระทำดังกล่าวของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาดังกล่าว เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ ขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยได้เข้าร่วมประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมร่วมรัฐสภาในขณะนั้น ได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการ

อภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปราย จำเลยซึ่งเข้าร่วมประชุมตามอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติในการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชนได้ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบ เกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้ทำการแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยทำการเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง เป็นการขัดต่อหลักพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมและขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม แห่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียง
หนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน การกระทำดังกล่าวของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียง
ลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาดังกล่าว เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ขัดต่อ
กฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิ
ชอบ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ว่า การ
กระทำของจำเลยทั้งสองครั้งดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่
ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมิชอบ และมีคำ
วินิจฉัยโดยมติเสียงข้างมากกว่า การพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็น
การกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยในฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและสมาชิกรัฐสภาในการประชุมร่วมกันดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจใน
ตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของ
รัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยส่วนรวมแก่กระบวนการแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และสมาชิกรัฐสภาอื่นผู้ถูกตัดสิทธิการ
อภิปราย ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอู่
ทองใน แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการ ป.ป.ช.พิจารณาแล้วมีมติว่า
การกระทำของจำเลยมีมูลเป็นความผิดทางอาญาตามข้อกล่าวหาและได้ส่งรายงาน เอกสาร

พร้อมความเห็นมายังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โจทก์จึงฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม. ๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๑ และขอให้นับโทษจำคุกจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม. ๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธ แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์อ้างเป็นเหตุขอให้นับโทษต่อ

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ได้จากทางไต่สวน พยานหลักฐานของคู่ความประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุคดีนี้ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรอง เอกสารหมายเลข จ.๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับพวกประกอบด้วยคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช...(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕

มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ต่อประธานรัฐสภา ประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา พิจารณาและลงมติในวาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิก รัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรแสดงตนและลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของ บัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่น เช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ กลุ่มงาน บริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตร สำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็สามารถขอยืมบัตร ลงคะแนนพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักงานการประชุมเพื่อใช้แสดงตนและลงคะแนนได้ โดยสมาชิก จะต้องลงลายมือชื่อยืมในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิก ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการ

ตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักงานการประชุมและตัวเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน (ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกะพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตนเมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตน (ระบบการแสดงตน) หรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กะพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการ

ลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม การประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายทอดจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเนื่องนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย จากนั้นวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของ

สมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาขอปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าว ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภา ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้มีสมาชิกรัฐสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณา ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำเลย เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ที่ ๓ และ นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ที่ ๔ ผู้ร้อง กับ ประธานรัฐสภา ที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ผู้ถูกร้อง โดยวินิจฉัยในประเด็น (๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลยคดีนี้) ที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมอบแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในมือจำนวนหนึ่ง

ซึ่งมากกว่าสองบัตรเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนที่สมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีได้ และยังใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตรพร้อมกดปุ่มบนเครื่องอ่านต่อเนื่องกันทุกบัตร เห็นได้ว่าการกระทำเช่นนี้มีลักษณะที่ผิดปกติวิสัยและมีสมาชิกรัฐสภาใช้บัตรแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนในระบบอิเล็กทรอนิกส์หลายใบ จากการรับฟังพยานหลักฐานและคำเบิกความพยานในชั้นการพิจารณาได้สวนคำร้องเป็นเรื่องที่แจ้งชัดทั้งภาพวิทัศน์และประจักษ์พยานที่มาเบิกความประกอบการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภาในระหว่างที่มีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาว่า มีสมาชิกรัฐสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ แต่ได้มอบให้สมาชิกรัฐสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนแทน นอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังขัดต่อข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่สมาชิกรายหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียง

ลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้นๆเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย เนื่องมาจากกระบวนการลงคะแนนเสียงที่ไม่ชอบด้วยข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา และขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังที่ได้ระบุมาแล้วข้างต้น มีอาจถือว่าเป็นมติที่ชอบของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ จากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิกรัฐสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนี้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้านในขณะนั้น และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่งวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติ

แห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่
วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง
คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิวิมมงคล และนายยุทธพงศ์
จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ยื่น
คำชี้แจงข้อกล่าวหา ตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒ จ.๗๔ และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙
คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละ
เว้นการปฏิบัติใดๆในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มี
ตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือ
ผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในตำแหน่งหรือหน้าที่
หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือ
ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนาย
คมเดชและนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏ
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อ
กล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาดตกไป ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด

(โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสาร
หมาย จ.๗ โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้

ปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยประการแรกว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้หรือไม่
เนื่องจากจำเลยให้การโต้แย้งในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้หลายประการด้วยกัน
เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้

ที่จำเลยให้การโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการ
กระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการ
ได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้อง
ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุด
ก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ
ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า
คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาล
รัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษทางอาญาอย่างไรหรือไม่ ได้มีบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและวิธีดำเนินกระบวนพิจารณาไว้ เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการ
ในส่วนคดีอาญาตามบทกฎหมาย คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่
ไต่สวนข้อเท็จจริงตามความจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับมูลคดีนี้ ย่อมมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยชี้มูลให้

เป็นไปตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ไม่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งเกี่ยวกับการรับคำร้องหรือมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม อีกทั้งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานไปตามอำนาจหน้าที่อันเป็นคนละส่วนต่างไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. คงนำมาประกอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งเพื่อพิเคราะห์ข้อเท็จจริงแห่งคดีเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยยกขึ้นอ้าง ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ส่วนที่จำเลยให้การโต้แย้งว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่า รัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะ นั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของสมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยหากมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่อาจมีความรับผิดทางอาญา สมาชิกรัฐสภานั้นต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย มิใช่จะทำให้มีเฉพาะการตรวจสอบ

ภายในของสภาผู้แทนราษฎรดังที่จำเลยอ้าง อีกทั้งคดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนข้ออ้างที่ว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วปรากฏว่ามีการเรียกบุคคลมาไต่สวนมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่า มิได้เป็นการไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมาย จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว

และต่อมายังได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์ พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้ จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ดังนั้น จึงฟังว่าเมื่อศาสตราจารย์ พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อน แล้วย่อมไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้นำในตอนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวน ข้อเท็จจริงและลงมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทาง อาญาได้ ประกอบกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการ ซึ่งกรรมการป.ป.ช.แต่ละคนย่อมมีอิสระในการใช้ดุลพินิจในการฟังข้อเท็จจริง และลงความเห็นโดยอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะเห็นได้จาก ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๙ เสียงว่าในส่วนายคมเดช ไชยศิริ วามงคล และนายนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อ กล่าวหาดตกไป ตามเอกสารหมายเลข จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายนายยุทธพงศ์ก็ถูก คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาเช่นเดียวกับจำเลยและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดเลือกปฏิบัติโดยมุ่งจะเอาผิดตั้งที่จำเลยอ้างแต่อย่างใด

สำหรับที่จำเลยให้การโต้แย้งว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ
ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิดเหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า การแจ้งข้อกล่าวหาได้มี
บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นเพียงการกำหนดรูปแบบการแจ้งข้อกล่าวหาโดย
บัญญัติให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา เพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าได้มีการไต่สวนใน
เรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น สาระสำคัญจึงอยู่ที่ว่ามีแจ้งข้อ
กล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยคดีนี้ได้ระบุวัน
เดือนปีที่เกิดเหตุโดยระบุรายละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓
นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกาไว้แล้ว ตามบันทึกแจ้งข้อ
กล่าวหา เอกสารหมายเลข จ.๖๘ หากต้องระบุเวลากลางวันอีกแต่อย่างใด อีกทั้งจำเลยได้เข้าร่วม
ประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุ ย่อมไม่มีเหตุที่จะทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับเวลาแต่อย่างใด จึงไม่ใช่
ข้อที่จะทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาคดีนี้เสียไป

ที่จำเลยให้การโต้แย้งว่า ฟ้องโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓
นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุม
ร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิก
ประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมายเลข จ.๕๙ หน้า

๓๕๐๖ และคลิป์วิดีโอทัศน์หมาย วจ.๔ คลิป์ที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟองโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายใน มาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียง ลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิป์วิดีโอทัศน์หมาย วจ.๔ คลิป์ที่ ๒ เป็น เวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟองโจทก์จึงไม่ชอบนั้น เห็นว่า คดีนี้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ ไต่สวน ศาลต้องพิจารณามุ่งค้นหาความจริงเพื่อนำมารับฟังในการวินิจฉัยคดีได้อย่างถูกต้อง ยิ่ง ไปกว่าการให้มีผลแพ้ชนะคดีเพราะเหตุวิธีพิจารณาคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ บกพร่อง ดังนั้นหากจำเลยเห็นว่าฟองโจทก์บรรยายไม่ชอบ ทำให้จำเลยไม่เข้าใจ ไม่สามารถ ต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง จำเลยย่อมใช้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไข หรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่เมื่อปรากฏว่าจำเลยให้การปฏิเสธ โดย มิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจฟองโจทก์แต่อย่างใด จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟองโจทก์ไม่ชอบ ด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อตัดฟองโจทก์ดังเช่นคดีอาญาทั่วไปที่ใช้ระบบกล่าวหาได้ ประกอบกับฟองโจทก์ได้บรรยายกล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำ ความผิดครบองค์ประกอบความผิดแล้ว ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดที่ปรากฏ

ตามพยานหลักฐานนั้น ในชั้นพิจารณาโจทก์ยอมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้น
ช่วงเวลาซึ่งบรรยายไว้ในฟ้องได้ ฟ้องโจทก์จึงชอบแล้ว

ส่วนที่จำเลยให้การโต้แย้งว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่
จำเลย โจทก์จะขอบังคับให้ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่
๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิก
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.
๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่า
เดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสีย
ทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้
ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย
ถือได้ว่าฟ้องโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว คำ

ฟ้องโจทก์จึงชอบแล้ว จากเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาทั้งหมดข้างต้นจึงฟังว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้อโต้แย้งต่างๆในคำให้การของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยประการแรกเห็นควรวินิจฉัยเสียก่อนว่า จำเลยนำบัตรแสดงตนและลงคะแนนหลายใบเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ หรือไม่ โดยได้ความจากนางสาวรังสีมา รอดรัมย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขณะเกิดเหตุ เป็นพยานเบิกความเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ พยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีคือ จำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้งก่อนถ่ายคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ พยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งรวมถึงเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อสื่อสารกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดในระหว่างบันทึกภาพ โดยปรากฏข้อเท็จจริงที่รับกันได้ในระดับพิจารณาว่า จำเลยซึ่งได้ดูภาพจากคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ แล้วเบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอที่คดี

กล่าวคือ จำเลยจริง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าวมีการตัดต่อจึงใช้เป็นพยานหลักฐานรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น ก็ปรากฏว่า ระหว่างพิจารณาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ วจ.๙ และ วจ.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งในชั้นไต่สวนพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ตรวจพิสูจน์ได้มาเป็นพยานเบิกความในประเด็นนี้ว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ และ วจ.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการตัดต่อเพิ่มข้อมูลภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ จึงฟังว่า การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ และ วจ.๙ ซึ่งได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟังได้ดังที่พยานเบิกความ ส่วนคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนเหมือนกันกับคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ แต่เสียงที่ปรากฏในคลิปแตกต่างกันนั้น ก็ได้ความจากนายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธุ์ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการไต่สวนคดีของคณะกรรมการป.ป.ช. มาเป็นพยานเบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่งทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ คลิปที่

๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่ได้มาจากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลยคดีนี้ จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วนคลิปวิดีโอที่ศน. หมาย วจ.๒ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ ดังนี้ เมื่อปรากฏว่าคลิปวิดีโอที่ศน. หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ มีเสียงการอภิปรายของสมาชิกในเวลาอื่นซึ่งไม่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ และมีได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ จึงไม่อาจนำเอาคลิปวิดีโอที่ศน. หมาย วจ.๒ มารับฟังเป็นข้อพิรุธแก่คลิปวิดีโอที่ศน. หมาย วจ.๖ และ วจ. ๙ ที่ฟังว่าถูกต้องตรงต่อข้อเท็จจริง ให้มีน้ำหนักในการรับฟังลดน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมามิได้ประทุวงเรื่องการเสียบบัตรแทนกันในขณะเกิดเหตุทั้งที่เคยประทุวงเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมามิได้นำคลิปวิดีโอมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรกๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอในวันเกิดเหตุจริงนั้น ปัญหาที่นางสาวรังสิมาได้เบิกความอธิบายเหตุผลว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประทุวงต่อประธานในที่ประชุม เพราะประทุวงที่ไรก็ไม่ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิ้อออกไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอไปให้หัวหน้าพรรคและฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งก็สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้น ที่ยืนยันว่า นางสาวรังสิมาได้นำคลิปวิดีโอไปให้พยานตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสิมาดังกล่าวจึงมีน้ำหนักและมีเหตุผลให้รับฟังได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนดังวินิจัยมาจึงรับฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรแสดงตนและ

ลงคะแนนหลายใบเสียบบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ จริง

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การที่จำเลยนำบัตรแสดงตนและลงคะแนนหลายใบเสียบบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในประเด็นปัญหานี้ก็ได้ข้อเท็จจริงจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางอัจฉรา จุ้ยนิยม นายกันตินันท์ ตั้งใจ นายเจษฎ์พันธ์ วงศาโรจน์ และนายชนะ มาประสม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างมาเป็นพยานเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้นสมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบซึ่งสมาชิกจะเป็นผู้เก็บรักษาไว้ และมีบัตรสำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้สำหรับให้สมาชิกขอรับไปใช้ในกรณีลืมนำบัตรจริงมา นอกจากนั้นยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตรสำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางอัจฉรา และนายกันตินันท์ ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ขณะมาเบิกความเป็นพยานในชั้นไต่สวนของศาล ต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอนำมาเสียบบลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปสมาชิกเจ้าของบัตรติดอยู่ อีก

ทั้งนางอัจฉรา นายเจษพันธ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ และนายรุ่งศิลป์ ดาแก้วพยานอีกหนึ่งปากที่เกี่ยวข้อง ต่างได้เบิกความยืนยันอีกว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบบ้างเข้าไปเพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดระบบการลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏมีการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ เมื่อจำเลยหรือสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างพึงมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนได้เพียงคนละ ๑ ใบ เพื่อลงคะแนนคนละ ๑ เสียง ข้อเท็จจริงจึงฟังว่า จำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดยนายจเร พันธุ์เปรื่อง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงวันยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖

แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงฟังไม่ได้ว่า จำเลยมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริงหลายใบดังที่อ้าง นอกจากนี้ยังได้ความจาก นางสาวพรลภัส ถนนอนาค ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษฎ์ พันธุ์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนน ต่างเบิกความในทำนองเดียวกันสรุปความว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนี้ จึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมาเสียบในเครื่องลงคะแนนในขณะเกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น ยังปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่ได้จากนายชัยรัตน์อีกว่า หากใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบจะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล จึงไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยจะต้องเสียบทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ศันหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ จะปรากฏว่ามีการเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกะพริบทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบจึงบ่งชี้แสดงว่าระบบการลงคะแนนใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศันนั้น ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยขัดต่อข้อเท็จจริงและเหตุผล รับฟังไม่ได้ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้

ว่า จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบเสียใบในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกคนอื่น

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในประเด็นนี้ได้ข้อเท็จจริงจากนางอัจฉรา และนายเกียรติศักดิ์ ที่เบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสาร หมาย จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสาร หมาย จ. ๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า รายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวข้างต้นเป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการภายหลังเสร็จสิ้นการประชุมในแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่มีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบคำต่อคำ สามารถใช้ยืนยันเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานในส่วนนี้

จึงมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน และประการที่สำคัญเมื่อศาลได้พิจารณาตุลิตดังกล่าวจาก การที่ศาลได้เปิดให้พยานที่มาเบิกความต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายแล้ว เชื่อว่า คลิปวีดิทัศน์ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตาม ฟ้องข้อ ๒.๑ และคลิปวีดิทัศน์หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวีดิทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นการ ลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติ แต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวีดิ ศน์หมาย วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการ ลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุม นั้น เห็นว่า เป็นการยกขึ้นกล่าวอ้างโดยไม่มีพยานหลักฐานใด สนับสนุนให้น่าเชื่อถือ อีกทั้งเมื่อพิเคราะห์เหตุการณ์จากคลิปวีดิทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตน ซึ่ง ต้องรอสมาชิกทำการเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน และเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิก แสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว จากนั้นประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอ เวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตนอีกครั้งเพื่อลงคะแนน โดยเสียงประธานในที่

ประชุมในคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสารหมาย จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ โดยไม่ปรากฏข้อพิรุธใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ ทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ จริง ส่วนที่จำเลยยกข้อต่อสู้โต้แย้งว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ และความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวไม่มีผลผูกพันใจทักและศาล เนื่องจากการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการอื่นมาเป็นผลผูกพันให้ศาลต้องถือตาม ซึ่งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคสอง กรณีจึงไม่อาจนำความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวมารับฟังเป็นยุติในคดีนี้ว่า ไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นดังที่จำเลยอ้าง

ส่วนที่จำเลยต่อสู้อ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยในขณะนั้นยังมีผลในทางกฎหมายอยู่ แม้อต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ แต่ก็ระบุไว้ด้วยว่า ศาลทั้งหลาย คงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและพิพากษารรคดีตามบทกฎหมาย ถือเป็นการรับรองให้กฎหมายทั้งปวงที่มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนนั้นยังคงมีผลใช้บังคับได้ต่อไป ดังนั้น ประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดังกล่าวจึงหาได้มีผลเป็นการลบล้างการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายที่เกิดขึ้นในวันดังกล่าวให้มีผลเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้แต่อย่างใด

สำหรับที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดย

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวย่อมต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลยในประเด็นนี้ฟังไม่ขึ้น

จากเหตุผลที่วินิจฉัยมาทั้งหมดข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนที่มีทั้งพยานบุคคลที่รู้เห็นเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ อันเป็นเหตุผลที่ศาลนำมาใช้วินิจฉัยคดี และคลิปวิดีโอที่ผ่านการตรวจพิสูจน์ยืนยันในความน่าเชื่อถือแล้ว เมื่อรับฟังประกอบเข้าด้วยกัน จึงฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยเป็นผู้นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยนอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ใน

ความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตาม บทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตาม บทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียง ลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียง ลงคะแนนที่ทุจริต ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็น การกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็น การปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และ สมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำ ของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันและเวลา เป็นเจตนาแยก ต่างหากจากกัน จึงเป็นการกระทำความผิดสองกรรมต่างกันให้เรียงกระทงลงโทษตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๘๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่ยำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๑ รวม ๒ กระทง จำคุกกระทงละ ๑ ปี คำเบิกความของจำเลยในชั้นพิจารณาเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้างนับเป็นเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กระทงละหนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกกระทงละ ๘ เดือน รวมจำคุก ๑๖ เดือน พฤติการณ์แห่งคดีนี้ว่าเป็นเรื่องร้ายแรง แม้ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยกระทำความผิดใดๆมาก่อน ก็ไม่เป็นเหตุผลที่จะขอการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้ปรับโทษของจำเลยใน

(อม.๕๐)

- ๓๕ -

คดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดี
ดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายนพพร โพธิ์รังสียากร

(อม.๓๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๓๖/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายนิรศร ทองธีราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ และ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไข

เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอื่น ซึ่งจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่ง ในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่าง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ...(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิก มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภา ได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ ที่ประชุมร่วมกันของ รัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรม ต่างกัน กล่าวคือ ๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้ จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มี ผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และ ในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจ

หน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบโดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละหนึ่งใบและคนหนึ่งเสีย มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่าหนึ่งเสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง และ ๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละหนึ่งใบ คนละหนึ่งเสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภา

รายอื่น โดยเสียบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนน และกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่าหนึ่งเสียง ในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิก คนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือน ขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยขัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับ

คณะ ผู้ร้องที่ ๓ และ นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวซึ่งรวมทั้งจำเลยคดีนี้ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีชอบและการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยส่วนรวมแก่กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย รวมถึงกระบวนการและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสมาชิกรัฐสภาและรัฐสภา การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ ทางเลือกสำหรับผู้ทราบการกระทำยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ จึงต้องเสนอเรื่องไปยัง อัยการสูงสุดได้ช่องทางเดียวคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจ ดำเนินการไต่สวนและชี้มูลความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มี อำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับ การประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ไม่อยู่ในอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๐ คดีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เร่งรีบและรวบรัดจนเห็นเสมือนว่าต้องการให้คดีแล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลา ไม่กี่เดือน อันถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หลังจาก รัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลังและมีผลร้ายต่อจำเลยเป็นอย่างยิ่งจึงไม่อาจบังคับใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง ๓) บัตรลงคะแนนเสียงสำรองในกรณีบัตร ลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าวจึงได้ขอทำบัตรใหม่ หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้บัตรลงคะแนนจึงไม่ สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอ ในทาง

เทคนิคจึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบ (ตามคลิป) และในการลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงคะแนน แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหาใช่การลงคะแนน เพื่อขอมติในที่ประชุม สมาชิกสภาผู้แทนแต่ละคนย่อมทราบดีว่าไม่สามารถลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติตามฟ็องมีการตั้งกรรมการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ก็ไม่พบการกระทำความผิดหรือมีคำสั่งลงโทษจำเลย มูลคดีตามฟ็องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองของผู้ร้อง เพื่อจะลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาลในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของโจทก์มีการตัดต่อภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่าจำเลยกดบัตรแทนบุคคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ คำฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ ที่ว่า “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวันเวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูกรัฐประหารและมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ็องก็ถูกยกเลิก (เป็นโมฆะ) ไม่มีการรับรองมติการลงคะแนน จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๗๓, ๑๗๔ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุ และเป็นผลร้ายแก่

จำเลย โจทก์จะขอลงโทษไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่
โจทก์ขอให้นับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.และคำแถลงปิดคดี
ของจำเลยแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป
รัฐสภาประกอบด้วย สมาชิกผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ส่วนที่ ๒ สมาชิกผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก
๔๘๐ คน เป็นสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน และสมาชิกมาจากการ
เลือกตั้งแบบสัดส่วน ๘๐ คน ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วย
สมาชิก ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน และมาจากการสรรหาเท่ากับ ๑๕๐ คน หัก
ด้วยที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดวาระละ ๖ ปี จะดำรงตำแหน่ง
ติดต่อกันเกิน ๑ วาระไม่ได้ ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา มาตรา ๑๓๖ ในกรณีต่อไปนี้
ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน (๑) ... (๑๖) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑ มาตรา ๑๓๗
ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา... หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ดังต่อไปนี้ (๑)... ถึง (๗)... โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการด้วยว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราโดย
รัฐสภา ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมมาจากคณะรัฐมนตรี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่า หนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา
ผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า

ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้ ต่อมาเมื่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ตามเอกสารหมายเลข จ.๕ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรอง เอกสารหมายเลข จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช(แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอน การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ การยุบพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการ

ออกเสียงลงคะแนน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักงานประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักงานประชุมและชวเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน (ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกระพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กระพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิก

คนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุเมื่อ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับ มาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ ยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา

๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าวด้วย

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด ดังนั้น การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษอย่างไรหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตามบทกฎหมายต่อไป โดยจะต้องมีการพิจารณาคดีอาญาโดยเปิดเผยต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย ทั้งในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ศาลจึงต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความสงสัยตามสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความแตกต่างจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจหน้าที่

ไต่สวนข้อเท็จจริงที่ตามความจริงที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบเพื่อพิเคราะห์สอดส่องข้อเท็จจริงแห่งคดีเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยเข้าใจ ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของสมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบ โดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยหากมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่อาจมีความรับผิด ทางอาญา สมาชิกรัฐสภานั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หากจะมีการตรวจสอบภายในของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นดังที่จำเลยอ้าง คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

และไม่ เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วปรากฏว่าได้มีการไต่สวนพยานบุคคลมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้เป็นการไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบว่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าวและต่อมายังได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ดังนั้นเมื่อศาสตราจารย์พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วย่อมไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้นำในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและลงมติ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาได้ประกอบกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ การที่กรรมการคนใดจะลงความเห็นย่อมาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนน

เสียง ๙ เสียงว่า ในส่วนนายคมเดช ไชยศิความงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร นั้น จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาตกไป ตามเอกสารหมาย จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดตั้งที่จำเลยอ้างแต่อย่างใด

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกลงข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิดเหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงกำหนดรูปแบบการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ว่าได้มีการไต่สวนในเรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น สำคัญอยู่ที่ว่ามีแจ้งข้อกล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยได้ระบุวันเดือนปีที่เกิดเหตุแล้ว ส่วนที่ไม่ได้กล่าวว่าเป็นเวลากลางวันก็เพราะได้ระบุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา ตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา เอกสารหมาย จ.๖๘ ทั้งจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุ ย่อมไม่มีเหตุที่จะเข้าใจผิดหลงแต่อย่างใด และก็ไม่ได้ทำให้จำเลยขาดโอกาสแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา จึงไม่ใช่ข้อที่จะทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาครั้งนี้เสียไป

ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุม

ร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมเล็ก
ประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมายเลข จ.๕๙ หน้า
๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์
ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปราย
ในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐
ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียง
ลงคะแนน ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๒ เป็น
เวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาล
ต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมี
สิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่ง ให้
โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่
จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้อง
ของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้อีก ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึง
ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียง
รายละเอียด ในชั้นพิจารณาโจทก์ย่อมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลา
ซึ่งบรรยายไว้ในฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอบังคับให้

ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว ดังนั้น การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว และจากที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น สรุปแล้ว โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้ออ้างของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในปัญหานี้ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวรังสิมา รอดรัศมี เป็นพยานเบิกความว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีว่าเป็นจำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้ง

ก่อนถ่ายคลิป์วิดีโอทัศน์ดังกล่าวพยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อบุคลากรกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดในระหว่างบันทึกภาพ ประกอบกับในชั้นพิจารณาจำเลยซึ่งได้ดูภาพจากคลิป์วิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิป์ที่ ๒ และ วจ.๙ คลิป์ที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิป์วิดีโอทัศน์ดังกล่าวคือ จำเลย อันเป็นการเจือสมกับคำเบิกความของนางสาวรังสิมา พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิป์วิดีโอทัศน์ดังกล่าวมีการตัดต่อจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้ส่งคลิป์วิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ วจ.๙ และ วจ.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิป์วิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ และ วจ.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการตัดต่อแฟ้มข้อมูลภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุ ซึ่งรวมถึงคลิป์วิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิป์ที่ ๒ และ วจ.๙ คลิป์ที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิป์วิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ และ วจ.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิป์วิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๒ คลิป์ที่ ๓ ดังปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับคลิป์วิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๙ คลิป์ที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒิพันธ์ พยานโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิป์วิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิป์ที่ ๒ และ วจ.๙ คลิป์ที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลย

คดีนี้ จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วนคลิปวิดีโอที่ ศ. ๒ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ ดังนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงว่าคลิปวิดีโอที่ ศ. ๒ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของสมาชิกในเวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนน ประกอบกับคลิปวิดีโอที่ ศ. ๒ คลิปที่ ๓ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ กรณีจึงเชื่อได้ว่าคลิปวิดีโอที่ ศ. ๒ ได้มีการนำเสียงการอภิปรายในเหตุการณ์อื่นมาใส่ อันเป็นเหตุให้คลิปวิดีโอดังกล่าวปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ขณะลงคะแนน ทำให้คลิปวิดีโอที่ ศ. ๒ ไม่ตรงต่อความจริง และเชื่อถือไม่ได้ แต่ก็ไม่ทำให้น้ำหนักในการรับฟังคลิปวิดีโอที่ ศ. ๖ และ ศ. ๙ ลดน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมา มิได้ประวัตรเรื่องการเสียบัตรแทนกันในขณะที่เกิดเหตุทั้งที่เคยประวัตรเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมา มิได้นำคลิปวิดีโอมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอในวันเกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้ นางสาวรังสิมา เบิกความถึงเหตุผลในเรื่องนี้ว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประวัตรต่อประธานในที่ประชุม เพราะประวัตรครั้งใดก็ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิ้อออกไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอไปให้หัวหน้าพรรคและฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้น พยานโจทก์อีกปากหนึ่งที่เบิกความยืนยันว่า นางสาวรังสิมา มิได้นำคลิปวิดีโอไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสิมาดังกล่าวจึงนับว่ามีเหตุผลให้รับฟัง แม้ไม่ปรากฏว่าบุคคลที่ถ่ายภาพคือผู้ใด หรือบุคคลนั้นมิได้มาเบิกความยืนยันก็ไม่ทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักน้อยลง และแม้คลิปวิดีโอเกิดขึ้นจากการ

แอบถ่ายก็ตาม แต่การพิจารณาคดีในระบบไต่สวน ศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ทั้งศาลได้ส่งคลิปวิดีโอทัศนไปตรวจพิสูจน์และได้เปิดให้พยานดูต่อหน้าคู่ความมาแล้วหลายครั้ง ศาลจึงรับฟังคลิปวิดีโอทัศนดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ ที่จำเลยอ้างว่า ขณะมีการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีผู้สื่อข่าวจำนวนมากเฝ้าสังเกตการณ์อยู่ หากจำเลยกระทำความผิดตามคลิปวิดีโอทัศนดังกล่าวก็จะต้องมีคลิปวิดีโอทัศนอื่นดั่งยนั้น เห็นว่า ผู้สื่อข่าวหรือบุคคลอื่นไม่มีเหตุที่จะต้องสนใจคอยเฝ้าสังเกตดูจำเลยเป็นพิเศษตลอดเวลา ทั้งการที่จะบันทึกภาพขณะเกิดเหตุได้มิใช่เรื่องที่จะกระทำโดยสะดวก เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะและเครื่องเลียบับตรลงคะแนนมีเคาน์เตอร์บังด้านหน้าอยู่ตามภาพถ่ายในบันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เอกสารหมาย จ. ๖๗ หน้า ๓๖๒๒ ถึง ๓๖๓๐ ดังจะเห็นได้จากนางสาวรังสิมาเองยังต้องใช้ความพยายามอย่างมากโดยให้บุคคลที่ไว้วางใจมาแอบบันทึกภาพจำเลยโดยเฉพาะจึงได้มาซึ่งคลิปวิดีโอทัศนดังกล่าว ดังนั้นการที่ไม่ปรากฏคลิปวิดีโอทัศนจากผู้สื่อข่าวจึงไม่เป็นข้อพิรุธแต่อย่างใด พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้มั่นคงว่า จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอทัศนหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จริง

ปัญหาต่อไปว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศนเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร อธิราชวรารุณ นางอัจฉรา จุ้ยนิยม นายกันดินันท์ ตั้งใจ นายเจษฎ์พันธ์ วงศาโรจน์ และนายชนะ มาประสม พยานโจทก์ซึ่งปฏิบัติ

หน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างเบิกความตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้น สมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบ และมีบัตรสำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้สำหรับให้สมาชิกขอรับไปใช้ ในกรณีลืมนำบัตรจริงมา นอกจากนั้นยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตรสำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางธนพร นางอัจฉรา นายกันตินันท์ พยานโจทก์ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอ หมายเลข ๖ คลิปที่ ๒ ๖.๔ คลิปที่ ๓ และ ๖.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวน ของศาลแล้วต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอ นำมาเสียบลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งนางอัจฉรา นายเจษฎ์ พันธุ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ ดาแก้ว พยานโจทก์เบิกความต่อไปว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ แต่เมื่อจำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างฟังมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนได้เพียงคนละหนึ่งใบ เพื่อลงคะแนนคนละหนึ่งเสียง เท่านั้น กรณีจึงมีเหตุผลและน้ำหนักให้รับฟังว่า จำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นด้วย ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยานโจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดยนายจเร พันธุ์เปรื่อง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อยู่ในวิสัยที่จำเลยจะมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริงหลายใบได้ดังที่อ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรภัส รัตนอนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษฎ์พันธุ์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา พยานโจทก์ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกันด้วยว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนี้ กรณีจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมาใส่ในเครื่องลงคะแนนในขณะเกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์พยานโจทก์ยังเบิกความด้วยว่า หากใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกันระบบจะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยจะต้องใส่ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ ๒ และ ๓ คลิปที่ ๒ และ ๓ ก็ปรากฏว่ามีการเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกระพริบ ทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิปวิดีโอนั้นล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยขัดต่อเหตุผล ไม่มี

น้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตน และลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบเสียบบนเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ลงคะแนนแทนสมาชิกกราย

ปัญหาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามข้อ ๒.๑ และการกระทำของ จำเลยตามที่ปรากฏคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่ มีการลงมติปิดอภิปรายตามข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉรา จุ้ยนิยม และนาย เกียรติศักดิ์ พุฒพันธุ์ พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิป วิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉรา พยานโจทก์เป็นผู้บังคับบัญชากลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวก็เป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตาม หน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้และรายงานการประชุมดังกล่าว ได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏ ในคลิปวิดีโอ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมี ความเชื่อมโยงกัน ทั้งเมื่อศาลได้พิจารณาตุลิตดังกล่าวจากการที่ศาลได้จัดให้เปิดให้พยานหลายปาก

ดูต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายประกอบด้วยแล้ว เชื่อว่า คลิปวีดิทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิป ที่ ๒ เป็นภาพ เหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิก วุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวีดิทัศน์ หมายเลข วจ. ๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิป วีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะ ขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวีดิทัศน์ หมายเลข วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึง ไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุม นั้น เห็นว่า ข้ออ้างของจำเลยเป็นการกล่าวอ้าง ขึ้นเองโดยไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุน และเมื่อพิเคราะห์จากคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอ สมาชิกทำการเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตนและเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบบัตร และกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้ บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสารหมายเลข จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ โดยไม่มีข้อพิรุธใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวีดิทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏ คลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการ ลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒

ส่วนที่จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียง การตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ และจำเลยเองก็ยื่นคำแถลงปิดคดีรับว่าไม่มีการตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีนี้ ทั้งหากมีความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวก็ไม่ มีบทบัญญัติกฎหมายใดบังคับให้ศาลต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกัน ทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ดังกล่าวไม่ใช่มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่ผูกพันโจทก์ อีกทั้งการพิจารณาคดีของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของ คณะกรรมการอื่นมาเป็นแนวทางในการไต่สวนแต่อย่างใด โดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองยังมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากที่ปรากฏใน สำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคสอง ข้ออ้างของจำเลยจึงฟัง ไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่ แม้ ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ แต่

ก็หาได้มีผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นในวันดังกล่าว หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้แต่อย่างใด

ที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือ ออกเสียงลงคะแนนยอมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลย ในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือ เป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวย่อมต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภา รายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อ กระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลย จึงฟังไม่ขึ้น

จากเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนที่มีทั้งประจักษ์พยาน และคลิปวิดีโอที่ประกอบจึงรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยเป็นผู้นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตน และลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบ และลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยนอกจากจะเป็นการละเมิด

หลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกรายหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดต่างหากจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวมสองกรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้

การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ การกระทำของจำเลยเป็นความผิด หลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็นรายกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ลงโทษจำคุกกระทงละ ๓ ปี รวมสองกระทง เป็นจำคุก ๖ ปี คำเบิกความของจำเลย เป็น ประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กระทงละหนึ่งในสาม ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกกระทงละ ๒ ปี รวมจำคุก ๔ ปี พฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่อง ร้ายแรง แม้ไม่ปรากฏว่าจำเลยไม่เคยกระทำความผิดใด ๆ มาก่อนก็ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรอกการ ลงโทษจำเลยได้ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้ปรับโทษของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลข ดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายอนันต์ วงษ์ประภารัตน์

(อม.๔๙)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๓๖/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		นายนิรศร ทองธีราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจนิติบัญญัติในการออกกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมาย และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ และในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จำเลยมีหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภากับสมาชิกวุฒิสภาอื่นและมีหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗

ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ...(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันเนื่องกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่มาจากสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุม คမ်းขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ นำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบ มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนกับออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนในแต่ละครั้ง

และ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภาและในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ นำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบ มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนกับออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน เป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่

เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับ ประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมิชอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยส่วนรวม เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวง จิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ

ป.ป.ช. ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ทางเลือกสำหรับผู้
ทราบการกระทำยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ต้องเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดได้
ช่องทางเดียว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจดำเนินการไต่
สวนและชี้มูลความผิด อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิก
รัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะเป็นเรื่อง
ระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๐ คดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เร่งรีบรวบรัดให้คดี
แล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลาไม่กี่เดือน ถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็น
ธรรมต่อจำเลย หลังการรัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลังและเป็นผลร้ายต่อจำเลยจึงไม่อาจบังคับ
ใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัว
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง ๓) บัตรลงคะแนนเสียงสำรองในกรณีบัตร
ลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าวจึงได้ขอทำบัตรใหม่
หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้บัตรลงคะแนนจึงไม่
สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกลบเลิกและบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอ จึงเห็น
เป็นว่าจำเลยมีบัตรหลายใบตามคลิبدังกล่าว และในการลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้
เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงคะแนน
แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหาใช่การลงคะแนนเพื่อขอมติในที่ประชุม

สมาชิกสภาผู้แทนแต่ละคนทราบดีว่าไม่สามารถลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติตามฟ็องมีการตั้ง
 กรรมาธิการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ก็ไม่พบการกระทำความผิดหรือมีคำสั่งลงโทษจำเลย
 มุลดคดีตามฟ็องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองของผู้ร้องเพื่อจะลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาล
 ในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของโจทก์มีการตัดต่อ
 ภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่าจำเลยกดบัตรแทน
 บุคคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
 มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด
 ของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ คำฟ้องของโจทก์ที่ว่า
 “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวันเวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้งข้อ
 กล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูกรัฐประหารและมีการยกเลิก
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพการเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ็องก็ถูกยกเลิกไม่มีการรับรองมติ การลงคะแนนจึงไม่มี
 ผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์ พระราชบัญญัติ
 ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒,
 ๑๗๓, ๑๗๔ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุและเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะ
 ขอลงโทษไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้ปรับโทษ
 ต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จำเลยจึง

เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมกับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ในการนี้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร มีข้อมูลชื่อ ชื่อสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด โดยสมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ เก็บรักษาไว้ที่กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถติดต่อขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่เพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อยืมในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ ชื่อสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิก ส่วนขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกระพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไป

ที่กระพริบนั่นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือออกเสียง สำหรับเครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สมาชิกสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ภายในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชันการลงคะแนน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ ชื่อสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเนื่องนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ ขณะเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราดังกล่าว จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มี

การประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าวด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ การประชุมรัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้นวาระที่สองเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ก่อนถึงกำหนดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม วาระที่สาม ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ มีสมาชิกรัฐสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาและเรียกชื่อนี้ พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ นอกจากนี้ในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ สมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบการกระทำของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาวาระที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง

สามฉบับซึ่งผ่านรัฐสภาแล้วไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายต่อไป ต่อมานายวันชัยยื่นคำร้องเพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ และ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย กุลมัตย์ พันโทรัฐเชต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์ นางสาวรังสิมา รอดรัศมี นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ นายไพบุลย์ นิติตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และได้สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาเองคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการรัฐสภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ โสตทัศนูปกรณ์ของรัฐสภา ประกอบคลิปวิดีโอที่นางสาวรังสิมา รอดรัศมี อ้างว่าได้ให้บุคคลที่ ไว้วางใจบันทึกภาพไว้เป็นพยานหลักฐานประกอบการได้สวน ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เป็นสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่ง อำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะ ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิก วุฒิสภาฉบับที่นายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะ เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ แต่ได้นำร่างที่มีการ จัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ กล่าวคือ การ เพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ด้วย

การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ จะมีผลทำให้บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปิดข้อเท็จจริงไม่แจ้งข้อความจริงว่าได้มีการจัดทำร่างขึ้นใหม่ให้สมาชิกวุฒิสภาทราบทุกคน มีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อที่ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ลงมติให้กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน การให้เริ่มต้นนับย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ นั้นไม่ชอบเพราะไม่อาจนับย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลางจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรคสอง ด้วย และวิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวนชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง รับฟังได้ว่ามีสมาชิกวุฒิสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ แต่ได้มอบให้สมาชิกวุฒิสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนแทน ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อ

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิกรัฐสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าว เลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับคืนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร และวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔

พฤษจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิริวงศา และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒, จ.๗๔ และ จ.๗๕ ต่อมาวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ และนายอุดมเดช รัตนเสถียร มีมูลความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ส่งรายงานเอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด (โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสารหมายเลข จ.๗ โจทก์คงฟ้องแต่จำเลยเป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับ

ไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด ดังนั้น การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษอย่างไรหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตามบทกฎหมายต่อไป โดยจะต้องมีการพิจารณาคดีอาญาโดยเปิดเผยต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย ทั้งในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ศาลต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความสงสัยตามสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความแตกต่างจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงที่ตามความจริงที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงแห่งคดีเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้

มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยเข้าใจ ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ข้อต่อสู้ของจำเลยที่อ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของสมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ หากพบว่ามี การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่มีความรับผิดทางอาญา สมาชิกรัฐสภานั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หากใช้ว่าจะมีได้เฉพาะการตรวจสอบภายในของสภาผู้แทนราษฎรตามที่จำเลยอ้างไม่ คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภัคดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว

ปรากฏว่าได้มีการไต่สวนพยานบุคคลมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว และต่อมายังได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ดังนั้น เมื่อศาสตราจารย์ พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วย่อมไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้นำการไต่สวนได้ ประกอบกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ การที่กรรมการคนใดจะลงความเห็นย่อมอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะเห็นได้จากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๙ เสียงว่าในส่วนของนายคมเดช ไชยดีวามงคล และนายนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไป ตามเอกสารหมายเลข จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายนายยุทธพงศ์ก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทย เช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดดังที่จำเลยกล่าวอ้าง

ข้อต่อสู้ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกลงแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุ เวลาเกิดเหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงกำหนดรูปแบบการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา เพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่า ได้มีการไต่สวนในเรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น สาระสำคัญอยู่ที่ว่ามีแจ้งข้อกล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยได้ระบุ วันเดือนปีที่เกิดเหตุแล้ว ส่วนที่ไม่ได้กล่าวว่า เป็นเวลากลางวันก็เพราะได้ระบุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา ตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา เอกสารหมาย จ.๖๘ ย่อมเป็นที่เข้าใจโดยแจ้งชัดถึงช่วงระยะเวลาเกิดเหตุ อีกทั้งจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุด้วย ย่อมไม่มีเหตุที่จำเลย จะเข้าใจผิดหลงและไม่ทำให้จำเลยหมดโอกาสในการแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา จึง ไม่ทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาคดีนี้เสียไป

ข้อต่อสู้ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงาน การประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ. ๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๔ คลิปที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้อง ของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติ ปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐

หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมายเลข ๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๔ คลิปที่ ๒ เป็นเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น นั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาลต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงคำฟ้อง แก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจได้ดี แต่จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียงรายละเอียด ซึ่งในชั้นพิจารณาโจทก์ย่อมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาซึ่งบรรยายไว้ในฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ข้อต่อสู้ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอบังคับให้ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว คำฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว ด้วยเหตุผลตามที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น โจทก์จึงมีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ได้ความจากนางสาวรังสิมา รอดรัศมี เบิกความเป็นประจักษ์พยานว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอที่ ๑ และ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีคือ จำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้งก่อนถ่ายคลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวพยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยกับติดต่อสื่อสารกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดในระหว่างบันทึกภาพ ซึ่งในชั้นพิจารณาจำเลยได้ดูภาพจากคลิปวิดีโอที่ ๑ และ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวคือ จำเลย เจือสมกับคำเบิกความของนางสาวรังสิมา พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอที่ ๑ ดังกล่าวมีการตัดต่อจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวิดีโอที่ ๑ วจ.๖ วจ.๙ และ วจ.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่ง

พันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์ เบิกความว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๖ และ จว.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ไม่พบร่องรอยการติดต่อเพิ่มข้อมูลภาพที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว. ๖ คลิปที่ ๒ และ จว.๙ คลิปที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๖ และ จว.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญยอมมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ คลิป ที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันออกไปนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธ์ พยานโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๖ คลิปที่ ๒ และ จว.๙ คลิป ที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลยคดีนี้จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่กอง พิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วนคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ ดังนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงว่าคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของสมาชิกใน เวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนน ประกอบกับคลิป วิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ คลิปที่ ๓ มิได้ ส่งไปตรวจพิสูจน์ กรณีจึงเชื่อได้ว่าคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ ได้มีการนำเสียงการอภิปรายใน เหตุการณ์อื่นมาใส่อันเป็นเหตุให้คลิปวิดีโอที่ส่งดังกล่าวปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพ เหตุการณ์ขณะลงคะแนน ทำให้คลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ ไม่ตรงต่อความจริงและเชื่อถือไม่ได้ กรณี จึงไม่อาจนำเอาคลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๒ มารับฟังเป็นข้อพิพาทแก่คลิปวิดีโอที่ส่งหมาย จว.๖ และ จว.๙ ที่ผ่านการตรวจพิสูจน์โดยผู้เชี่ยวชาญให้มีน้ำหนักน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาว

รังสีมาได้ประท้วงเรื่องการเสียบัตรแทนกันในขณะที่เกิดเหตุทั้งที่เคยประท้วงเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสีมาได้นำคลิปวิดีโอมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอในวันเกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้นางสาวรังสีมาเบิกความถึงเหตุผลในเรื่องนี้ว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประท้วงต่อประธานในที่ประชุม เพราะประท้วงที่ไรก็ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิ้อออกไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอไปให้หัวหน้าพรรคและฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้น ที่เบิกความยืนยันว่า นางสาวรังสีมาได้นำคลิปวิดีโอไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสีมาดังกล่าวจึงมีเหตุผลให้รับฟัง พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรลงคะแนนหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข ๖ คลิปที่ ๒ ๖.๙ คลิปที่ ๓ และ ๖.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จริง

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์เป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร อิธราพรธราวุธ นางอัจฉรา จุ้ยนิยม นายกันตินันท์ ตั้งใจ นายเจษฎ์พันธุ์ วงศาโรจน์ นายชนะ มาประสม พยานโจทก์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างเบิกความไปในแนวทางเดียวกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้นสมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบ และมีบัตรสำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้ เพื่อให้สมาชิกขอรับไปใช้ได้กรณีสมาชิกหลงลืมมีได้นำบัตรจริงมา นอกจากนี้ยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิก

ที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตรสำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางธนพร นางอัจฉรา และ นายกันตินันท์ พยานโจทก์ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข จ.๖ คลิปที่ ๒ จ.๙ คลิปที่ ๓ และ จ.๖ คลิปที่ ๑ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงในระหว่างการไต่สวนของศาลแล้วว่าบุคคลในคลิปวิดีโอดังกล่าวที่ใช้บัตรลงคะแนนจำนวนหลายใบลงคะแนนในคราวเดียวกันคือจำเลย โดยพยานต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอดังกล่าวใส่ลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งยังได้ความจากนางอัจฉรา นายเจษฎ์พันธ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบ เมื่อจำเลยในฐานะสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งฟังมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนได้เพียง ๑ ใบ และสามารถลงคะแนนได้เพียง ๑ เสียง เท่านั้น ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนจึงฟังได้ว่า จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบลงคะแนนเสียงแทนสมาชิกรายอื่นด้วย ข้อที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง และถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกกับบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยานโจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดย นายจเร พันธุ์เปรื่อง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการสภา

ผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด ขัดแย้งกับข้ออ้างของ จำเลย กรณีจึงไม่น่าเชื่อว่าจำเลยจะมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็น บัตรจริงหลายใบได้ดังที่อ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรภัส วัฒนอนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นเลขานุการใน ที่ประชุม นายเจษพันธ์ วงศาโรจน์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา พยานโจทก์ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแล ระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกันด้วยว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนั้นจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูก ยกเลิกแล้วมาใช้ใส่ในเครื่องลงคะแนนในขณะเกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์พยานโจทก์ยังเบิกความ ด้วยว่า หากใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบ จะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มี เหตุผลใดที่จำเลยจะต้องใส่ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราว เดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ ศ. หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่ามีการเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตร จำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกระพริบทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิปวิดีโอนั้น ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและ ลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยจึงขัดต่อเหตุผลไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการ ไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบใส่

ในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ็องซ็อง ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ็องซ็อง ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉรา จู๋นยง และนายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธ์ พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉรา จู๋นยง พยานโจทก์เป็นผู้บังคับบัญชากลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวเป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกัน เมื่อศาลได้พิจารณาคลิปวิดีโอทัศน์ดังกล่าวและจากการที่ศาลได้จัดให้เปิดคลิปวิดีโอทัศน์ให้พยานหลายปากดูต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายแล้ว เชื่อว่า คลิปวิดีโอทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็น

ภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุม นั้น เห็นว่า ข้ออ้างของจำเลยเป็นการกล่าวอ้างขึ้นโดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดสนับสนุน และเมื่อพิเคราะห์จากคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอสมาชิกทำการเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน และเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสารหมาย จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๕๔ โดยไม่มีข้อพิรุธใดข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียง

การตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ ความเห็นของคณะกรรมการการดังกล่าวไม่ใช่มติของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่ผูกพันโจทก์ อีกทั้งการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการอื่น มาเป็นแนวทางในการไต่สวน โดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจ ไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคสอง ความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังเป็นที่ยึดใน คดีนี้ได้ว่าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นดังที่จำเลยอ้าง ส่วนข้อต่อสู้ของจำเลยว่า หลังเกิดเหตุมีการ รัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพ จากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคล อื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการ ปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่ แม้อต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ แต่ก็บัญญัติด้วยว่า “ศาลทั้งหลาย คงมีอำนาจดำเนินการพิจารณา และพิพากษาอรรถคดีตามบทกฎหมาย” อันเป็นการรับรองให้กฎหมายทั้งปวงที่มีผลใช้บังคับอยู่ก่อน นั้นยังคงมีผลใช้บังคับได้ต่อไปดังนั้น เมื่อวันเกิดเหตุจำเลยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย แม้อต่อมาจะเกิดการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็หาไม่ผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำ ของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นในวันเกิดเหตุ หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของ

จำเลยไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวย่อมต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญา มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

จากพยานหลักฐานตามทางไต่สวนข้างต้นทั้งประจักษ์พยานและคลิป์วิดีโอที่รับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจำเลยในฐานะสมาชิกรัฐสภาใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ นำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบ มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนกับออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง เป็นการละเมิดหลักการพื้นฐาน

ของการเป็นสมาชิกรัฐสภา ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้เรียงกระทงลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ รวมสองกระทง จำคุกกระทงละ ๑ ปีรวมจำคุก ๒ ปี คำเบิกความของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี ๔ เดือน ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้ปรับโทษของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายสวัสดิ์ สุวัฒนนันท์

(อม.๓๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม.๓๖/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายนิรศร ทองธิราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จำเลยมีอำนาจหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภากับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิก มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ ในวาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกัน ต่อเนื่องตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ ขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ในมาตรา ๙ กรณีห้ามไม่ให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่ พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียง ประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและ ของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบ อันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลย และสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้ทำการแสดงตนและออกเสียง ลงคะแนนของจำเลย และแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยทำการเสียบบัตรแสดงตนและ ลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนน และกดปุ่มเพื่อแสดงตนและ ลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียง ในการลงคะแนนในแต่ละครั้ง และเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุม ร่วมกันของรัฐสภาวาระที่ ๒ ขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมี

สมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่นจำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้ทำการแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยทำการเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้ง เป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียง ๑ เสียง ในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมาย และข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่างพลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ

ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลป์ยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธพุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีชอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิก รัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยส่วนรวม แก่กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุททองใน แขวงจัตุมลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลย ต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธ แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนพยานหลักฐาน ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ในขณะที่เกิดเหตุ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๔ จำเลยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีหน้าที่ในการเสนอร่างและพิจารณาร่างกฎหมายเพื่อตราเป็นกฎหมาย ต่อมาวันที่ ๑๐ และ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ จำเลยเข้าประชุม

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา (สมัยสามัญทั่วไป) และลงมติรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกรัฐสภาในมาตรา ๙ และ ๑๐ ตามลำดับ จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรออกบัตรลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตรและมีข้อมูลชื่อนามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกอยู่ด้านหน้าบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ กลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานการประชุมเป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองสามารถขอยืมบัตรลงคะแนนพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักงานการประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักการงานการประชุมและตัวเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดระบบการลงคะแนน (ฟังก์ชันการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกระพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกัน ๕ ดวง สมาชิกจะต้องกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กระพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็จะต้องกดปุ่มแสดงตนและลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องอ่านบัตรของเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิก

ใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะทำการบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรเครื่องใดในห้องประชุม ในการประชุมจะมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภาโดยใช้กล้องจำนวน ๙ ตัว แต่การบันทึกภาพจะไม่มี การจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนน วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่ ๒ ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมร่วมรัฐสภาแจ้งให้สมาชิกทำการลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาในการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกสารหมายเลข จ.๕๙ และ จ.๖๐ ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่ ๒ ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่ วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมร่วมรัฐสภา ในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่น ได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนตามรายงาน การประชุมร่วมกันของรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกสารหมายเลข จ.๖๑

และ จ.๖๒ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย กุลมัตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจรัส และคณะ
 ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ
 ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า
 วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิก
 วุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเนื่องจากจำเลย (ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒) ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียง
 ลงคะแนนคราวละหลายใบหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง
 รับฟังได้ว่ามีสมาชิกวุฒิสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ
 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ แต่ได้มอบให้สมาชิกวุฒิสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณา
 ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม
 และขัดต่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเลือกตั้ง
 ทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ หลังจากนั้นเกิดรัฐประหาร วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มี
 สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาเดือนมกราคม ๒๕๕๘
 สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมเพื่อถอดถอนจำเลย และวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
 สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง
 วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา
 ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตน
 มิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
 และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจ
 ในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังโจทก์เพื่อฟ้องคดีอาญา โจทก์จึงฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องโจทก์ หรือไม่ จากการไต่สวนนางสาวรังสิมา รอดรัศมี ได้ความว่า ขณะเกิดเหตุพยานดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ก่อนเกิดเหตุพยานเห็นพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นบ่อยครั้ง พยานเคยทักท้วงต่อประธานในที่ประชุมแต่ไม่มีการสืบสวนและลงโทษผู้กระทำ สำหรับการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในคดีนี้ ก่อนหน้าวันเกิดเหตุ พยานเห็นจำเลยใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น พยานและจำเลยรู้จักกันเพราะต่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัย ต่อมาในวันที่ ๑๐ และ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ พยานเตรียมการให้เจ้าหน้าที่ไปบันทึกภาพและเสียงพฤติกรรมของจำเลย โดยพยานจัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยกับติดต๋อสื่อสารเจ้าหน้าที่ผู้บันทึกภาพอยู่ตลอด ต่อมาเจ้าหน้าที่นำบันทึกภาพและเสียงเหตุการณ์ขณะจำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาทั้งสองวันตามบันทึกภาพและเสียง หมายเลข ๖ คลิปที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ มาให้พยาน จากนั้นพยานส่งบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป และได้รับความจากนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่า ก่อนเกิดเหตุนางสาวรังสิมารายงานให้พยานทราบว่านางสาวรังสิมาพบพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยใช้บัตรลงคะแนนแทนกัน พยานจึงให้นางสาวรังสิมาไปหาพยานหลักฐาน ต่อมานางสาวรังสิมานำบันทึกภาพและเสียง หมายเลข ๖ คลิปที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ มาให้พยาน พยานจดจำได้ว่าเป็นบันทึกภาพและเสียงเหตุการณ์ขณะจำเลยกำลังกดบัตรลงคะแนนแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น เหตุที่จำได้เพราะจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ รุ่นเดียวกับนางสาวรังสิมา เห็นว่า นางสาวรังสิมา นายอภิสิทธิ์ และจำเลยต่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีภารกิจการทำงานที่เกี่ยวข้องกันทางด้านนิติบัญญัติเชื่อว่าบุคคลทั้งสามรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ทั้งได้รับความจากนางสาวรังสิมาและนายอภิสิทธิ์ตรงกันถึงเหตุผลที่

นางสาวรังสีมาต้องแสวงหาพยานหลักฐานด้วยตนเองว่าก่อนเกิดเหตุนางสาวรังสีมาเคยตกท่วงต่อประธานในที่ประชุมมาโดยตลอดกรณีที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำบัตรลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนอื่นมาลงมติแทนกันแต่ไม่มีการดำเนินการใดๆ คำเบิกความของนางสาวรังสีมาและนายอภิสิทธิ์ถึงที่มาของบันทึกภาพและเสียงหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ จึงมีที่มาที่ไปชอบด้วยเหตุผล ยิ่งเมื่อพิจารณาบันทึกภาพและเสียงหมาย วจ. ๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่นางสาวรังสีมายืนยันว่าเป็นเหตุการณ์ที่จำเลยเข้าร่วมประชุมในวันที่ ๑๐ และ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ นั้น เป็นภาพในมุมมองที่ไม่ได้มาจากกล้องของกลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ที่จะถ่ายทอดบรรยากาศการประชุมในภาพรวมโดยไม่เจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่บันทึกภาพและเสียงหมาย วจ. ๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ มีลักษณะเป็นการตั้งใจบันทึกพฤติกรรมการลงคะแนนของบุคคลคนเดียวแบบเฉพาะเจาะจง ถึงแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะนั่งเก้าอี้คนละตำแหน่งแตกต่างกันและใส่เสื้อสูทสีต่างกันในการประชุมทั้งสองวันก็ยังสามารถติดตามบันทึกพฤติกรรมมาได้ แสดงว่าผู้บันทึกหรือผู้ที่จัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวต้องเป็นคนที่คุ้นเคยกับห้องประชุมและรู้จักบุคคลที่ถูกบันทึกภาพและเสียงเป็นอย่างดี ประกอบกับในวันไต่สวนพยานจำเลย จำเลยยอมรับต่อศาลว่าจำเลยคือบุคคลในบันทึกภาพและเสียงหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่านางสาวรังสีมาเป็นผู้วางแผนและดำเนินการให้มีการบันทึกพฤติกรรมของจำเลยซึ่งใช้บัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรขณะจำเลยเข้าร่วมประชุมในห้องประชุมรัฐสภา ที่จำเลยต่อสู้ว่า บันทึกภาพและเสียงหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ไม่ใช่เหตุการณ์การประชุมร่วมกันของรัฐสภาวันที่ ๑๐ และ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องโจทก์นั้น เมื่อเปรียบเทียบเสียงพูดของบุคคลที่ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมตามบันทึกภาพและเสียงหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ กับรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๕๙ เห็นได้ว่าตรงกับเสียงพูดของนายนิคม ไวยรัชพานิช ซึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมวาระแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช... โดยเป็นการขอให้สมาชิกรัฐสภาแสดงตนเพื่อนับองค์ประชุมกับแสดงตนและลงคะแนนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๙ ตรงตามฟ้องข้อ ๒.๑ ของโจทก์ และเมื่อเปรียบเทียบเสียงพูดของประธานในที่ประชุมตามบันทึกภาพและเสียง หมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ กับรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เอกสารหมายเลข จ.๖๐ เห็นได้ว่าตรงกับเสียงพูดของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ ซึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม โดยเป็นการขอให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงตนเพื่อนับองค์ประชุมกับแสดงตนและลงคะแนนว่าจะให้ในที่ประชุม ปิดอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๑๐ หรือไม่ ตรงตามฟ้อง ข้อ ๒.๒ ของโจทก์ คำเบิกความของนางสาวรังสิมาและนายอภิสิทธิ์ ประกอบแผ่นบันทึกภาพและเสียงที่ นางสาวรังสิมาจัดให้บันทึกเป็นหลักฐานมีเนื้อหาตรงกับรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาซึ่งเป็นเอกสาร ราชการและตรงกับบันทึกภาพและเสียงที่อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่าเป็นหลักฐานที่บันทึก พฤติการณ์แห่งการกระทำของจำเลยตามที่เกิดขึ้นจริงในการประชุมร่วมของรัฐสภาในวันเกิดเหตุตามฟ้อง ข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ ของโจทก์ ที่จำเลยต่อสู้ว่า แผ่นบันทึกภาพและเสียงวัตถุพยานที่โจทก์เสนอต่อศาล เป็นบันทึกภาพและเสียงซึ่งถูกตัดต่อ โดยในรายงานกระบวนการพิจารณาฉบับลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จำเลยแถลงเพิ่มเติมว่าแผ่นบันทึกภาพและเสียงที่อ้างว่าถูกตัดต่อคือบันทึกภาพและเสียงหมายเลข วจ.๖ นั้น จากการไต่สวนพินิจพิจารณาโจทก์นิติ อินทุลักษณะ ผู้ตรวจพิสูจน์แผ่นบันทึกภาพและเสียงพยานวัตถุในคดี ซึ่งเบิกความ ประกอบรายงานตรวจพิสูจน์เอกสารหมายเลข จ.๑๑๔ ได้ความว่าไม่พบร่องรอยการตัดต่อแผ่นบันทึกภาพและเสียง หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ข้อต่อสู้ของจำเลยข้อนี้จึงฟังไม่ขึ้น เมื่อพิจารณารายละเอียดของ เหตุการณ์ในแผ่นบันทึกภาพและเสียงหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ปรากฏภาพของจำเลยใช้บัตร มากกว่า ๑ ใบซึ่งทุกใบมีรูปติดอยู่บนบัตรใส่ในเครื่องอ่านที่อยู่ตรงหน้า เมื่อมีสัญญาณไฟติดแสดงว่า เครื่องทำงาน จำเลยกดปุ่มลงคะแนนโดยทำเช่นนั้นจนครบทุกใบ ซึ่งในข้อนี้ได้ความจากการไต่สวนนางสาว สายฝน ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม เจ้าหน้าที่ของรัฐสภาผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ

เกี่ยวข้องกับการประชุมของรัฐสภา ให้ถ้อยคำตรงกันว่าบัตรลงคะแนนฉบับจริงจะมีรูปของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดบนบัตร ส่วนบัตรลงคะแนนสำรองนั้นไม่มีรูปภาพ แสดงว่าบัตรทุกใบที่จำเลยเสียบเข้าไปในเครื่องอ่านบัตรแล้วกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนนั้นเป็นบัตรลงคะแนนฉบับจริงทั้งสามใบ เกินกว่าจำนวนบัตรที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งจะมี เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนสามารถมีบัตรลงคะแนนฉบับจริงได้เพียงหนึ่งใบเท่านั้น ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยขอทำบัตรใหม่หลายครั้งเมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่จะยกเลิกรหัสในบัตรเก่าและจำเลยจะเตรียมบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอจึงเห็นเสมือนจำเลยถือบัตรหลายใบนั้นก็ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรว่า นับตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ จนพ้นจากตำแหน่ง (ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงวันยุบสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖) ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใบใหม่แทนบัตรใบเดิมให้แก่จำเลย ตามหนังสือของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ สย ๐๐๑๔/๑๕๓๑ เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนพยานหลักฐานดังที่วินิจฉัยมาเป็นลำดับฟังได้ว่า ในวันที่ ๑๐ และ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ จำเลยใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นแสดงตนและลงคะแนนแทนสมาชิกเจ้าของบัตรดังกล่าว

ส่วนที่จำเลยอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องขอให้วินิจฉัยกรณีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ ซึ่งผู้ยื่นคำร้องไม่ใช่การสูงสุด เป็นผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ มาผูกพันการไต่สวนและชี้มูลความผิดจำเลยตามผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่มีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับวินิจฉัยคดีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่ อีกทั้งคดีนี้เป็นการดำเนินคดีอาญาประเด็นที่ต้องพิจารณาจึงเป็นเรื่องความรับผิดในทางอาญาดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติว่าข้อกล่าวหาเรื่องใดมีมูลความรับผิดในทางอาญาหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผลการไต่สวนพยานหลักฐานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยจำเลยย่อมมีสิทธิชี้แจงข้อกล่าวหา

พร้อมเสนอพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ กระบวนการไต่สวนและชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนพยานหลักฐานใดมีน้ำหนักเพียงพอให้รับฟังลงโทษจำเลยตามมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในทางอาญานั้น ศาลจะเป็นผู้พิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งปวงเพื่อค้นหาความจริงต่อไป ข้อต่อสู้ของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนอย่างรวบรัดและเลือกปฏิบัติด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ซึ่งมีทัศนคติเป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย และแต่งตั้งศาสตราจารย์ภักดี โพธิศิริ ซึ่งเคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยยื่นถอดถอน ร่วมกันเป็นองค์คณะผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า ในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำเลยทราบคำสั่งแต่งตั้งบุคคลทั้งสองดังกล่าวแล้วแต่ไม่เคยคัดค้าน ทั้งระหว่างที่กระบวนการไต่สวนไม่แล้วเสร็จ ศาสตราจารย์พิเศษวิชา และศาสตราจารย์ภักดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาสำนวนและลงมติชี้มูลความผิด นอกจากนี้ในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีการแจ้งข้อกล่าวหาจำเลยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยอีกสองคนกรณีใช้บัตรลงคะแนนแทนกัน ปรากฏว่ามีการชี้มูลความผิดจำเลย ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยอีกสองคน คณะกรรมการเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่เป็นคุณและโทษต่อผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายเสมอกัน มิได้รวบรัดหรือเอนเอียงเพราะอคติในการการเมืองตามที่จำเลยกล่าวอ้าง ข้อต่อสู้ของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนว่าสมาชิกรัฐสภาปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เนื่องจากเป็นเรื่องภายในของรัฐสภานั้น เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของรัฐสภาหรือไม่เป็นคนละประเด็นว่าจำเลยปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบอันมีมูลความผิดในทางอาญาหรือไม่ ระเบียบปฏิบัติภายในของรัฐสภาจึงไม่ใช่ข้ออ้างที่จำเลยจะหยิบยกขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากหน่วยงานในกระบวนการ

ยุติธรรมทางอาญาซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ ส่วนที่จำเลยอ้างเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการออกเสียงลงคะแนน ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องในทางใดๆ มิได้นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้จำเลยในฐานะสมาชิกรัฐสภามีเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน เอกสิทธิ์ที่จำเลยอ้างถึงจึงมุ่งหมายคุ้มครองการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยกฎหมายและอยู่ภายใต้คำปฏิญาณว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอกสิทธิ์จึงไม่คุ้มครองการออกเสียงลงคะแนนแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นซึ่งเป็นฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ข้อต่อสู้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ระบุเวลาเกิดเหตุว่าเป็นเวลากลางวัน เห็นว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาจำเลยระบุวันเวลาเกิดเหตุว่าเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา จึงมีรายละเอียดเรื่องวันและเวลาของการกระทำความผิดชัดเจนเพียงพอให้จำเลยสามารถชี้แจงข้อกล่าวหาได้ ส่วนที่จำเลยอ้างทำนองว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุมเพราะบรรยายช่วงเวลาที่ยจำเลยออกเสียงลงมติขัดแย้งกับรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเอกสารหมายเลข ๖๐ นั้น เห็นว่า ในวันยื่นฟ้องจำเลยไม่ได้แถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้อง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจและต่อสู้คดีได้ จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้องโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นมาโต้แย้งในชั้นนี้ได้อีก ทั้งปัญหาว่าเวลาตามฟ้องแตกต่างกับพยานหลักฐานในชั้นได้ส่วนเป็นเรื่องที่จำเลยสามารถขออนุญาตศาลถามพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือนำพยานหลักฐานของจำเลยมาให้ศาลได้ส่วนเพื่อให้ได้ความชัดเจนได้ ข้ออ้างทั้งสองข้อของจำเลยฟังไม่ขึ้น

จากการไต่สวนพยานหลักฐานดังที่ได้วินิจฉัยมาเป็นลำดับ ข้อเท็จจริงรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า ในวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ จำเลยใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นแสดงตนและลงคะแนนแทนเจ้าของบัตรในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ และวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ จำเลยใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รายอื่นแสดงตนและลงคะแนนแทนเจ้าของบัตรในการขอมติปิดอภิปรายในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ จริง การกระทำของจำเลย นอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำใดๆ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนน ของรัฐสภาในการประชุมนั้นๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทน ปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็น การปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติ หน้าที่โดยทุจริต อันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหาก จากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันรวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ แม้ภายหลัง การกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน
ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ลงโทษจำคุกกระทงละ ๑ ปี
รวมจำคุก ๒ ปี ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้นับโทษของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่
อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		นายนิรศร ทองธิราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตย มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก

วุฒิสภาต้องประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภากับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ ๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและ

ลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง และ ๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน

โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับ ประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีชอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยรวม กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย กระบวนการและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสมาชิกรัฐสภาและรัฐสภา การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ทางเลือกสำหรับผู้ทราบการกระทำยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ จึงต้องเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดได้ช่องทางเดียว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจดำเนินการไต่สวนและชี้มูล

ความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๐ คดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรงรีบรวบรัดจนเห็นเสมือนว่าต้องการให้คดีแล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลาไม่กี่เดือน อันถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หลังจากรัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลังและมีผลร้ายต่อจำเลยเป็นอย่างยิ่งจึงไม่อาจบังคับใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง ๓) บัตรลงคะแนนเสียงสำรองในกรณีบัตรลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าวจึงได้ขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้บัตรลงคะแนนจึงไม่สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอ ในทางเทคนิคจึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบ (ตามคลิป) และในการลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงคะแนน แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหาใช้การลงคะแนนเพื่อขอมติในที่ประชุม สมาชิกสภาผู้แทนแต่ละคนย่อมทราบดีว่าไม่สามารถลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติตามฟ็องมีการตั้งกรรมาธิการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ก็ไม่พบการกระทำความผิดหรือมีคำสั่งลงโทษจำเลย มูลคดีตามฟ็องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทาง

การเมืองของผู้ร้องเพื่อจะลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาลในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของโจทก์มีการตัดต่อภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่าจำเลยกذبทรนาคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ คำฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ ที่ว่า “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวันเวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูกรัฐประหารและมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ้องก็ถูกยกเลิก (เป็นโมฆะ) ไม่มีการรับรองมติการลงคะแนน จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุและเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอลงโทษไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้รับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๔๘๐ คน เป็นสมาชิกมาจากการ

เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน และสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ๘๐ คน ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้ง จังหวัดละ ๑ คน และมาจากการสรรหาเท่ากับ ๑๕๐ คน หักด้วยที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพ ของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดวาระละ ๖ ปี จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๑ วาระไม่ได้ ส่วนที่ ๕ การ ประชุมร่วมกันของรัฐสภา มาตรา ๑๓๖ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน (๑) ... (๑๖) การ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑ มาตรา ๑๓๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา... หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ การแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ (๑)... ถึง (๗)... โดยมีหลักเกณฑ์ และวิธีการด้วยว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราโดยรัฐสภา ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งใน ในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสอง สภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้ ต่อมาเมื่อข้อบังคับการ ประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ตามเอกสารหมาย จ.๕ และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้ บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดย แก้ไขเพิ่มเติมด้วยว่า สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบ แบ่ง เขตเลือกตั้ง ๓๗๕ คน มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๑๒๕ คน และรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ โดยแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙๐ ว่าต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตาม หนังสือรับรอง เอกสารหมาย จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของ รัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อ เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับละเรื่อง ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามา จากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช(แก้ไข เพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำ หนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อศาล รัฐธรรมนูญ การยุบพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม ร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้า ประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการ ออกเสียงลงคะแนน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักงานประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักงานประชุมและขอเลข ขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน(ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกะพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กะพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่

ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายภาพจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเนื่องนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อ

พิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่อง ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่ วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิก รัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและ ลงคะแนนทั้งสองครั้งดังกล่าวด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออก เสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ. ๖๒ การประชุมรัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้นวาระที่สองทั้งสามร่าง เมื่อ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ก่อนถึงกำหนดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม วาระ ที่สาม ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้มีสมาชิกรัฐสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาและเรียกดังนี้ พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐ วิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ต่างยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องที่ ๓ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ และผู้ร้องที่ ๔ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๕ ถึง จ.๓๓ นอกจากนี้ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ คือ นายตวง อันทะไชย และ นายประสาร มฤคพิทักษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบ เกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตามเอกสารหมาย จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาวาระที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสามฉบับซึ่งผ่านรัฐสภาแล้วไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป ต่อมานายวันชัย ยืนคำร้องเพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมาย จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย กุลมาตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตามเอกสารหมาย จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์ นางสาวรังสีมา รอดรัศมี นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ นายไพบุลย์ นิติตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และได้สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาเองคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการรัฐสภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบโสตทัศนูปกรณ์ของรัฐสภา และมีพยานหลักฐานประกอบการไต่สวนคือ คลิปวิดีโอที่นางสาวรังสีมา รอดรัศมี อ้างว่า ได้ให้บุคคลที่ไว้วางใจบันทึกภาพไว้ด้วย ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สรุปเป็นประเด็นหลักสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุผลหลัก ๓ ประการ คือ (๑) ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาบัตินายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะ เสนอ (คือฉบับที่หนึ่ง) ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ แต่ได้นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ คือ การเพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ จะมีผลทำให้บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปิดข้อเท็จจริงไม่แจ้งข้อความจริงว่าได้มีการจัดทำร่างขึ้นใหม่ให้สมาชิกรัฐสภาทราบทุกคน มีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ (๑) วรรคหนึ่ง (๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อที่ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ลงมติให้กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน การให้เริ่มต้นนับย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ นั้นไม่ชอบเพราะไม่อาจนับย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลางจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรคสอง ด้วย และ (๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวน

ชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง รับฟังได้ว่ามีสมาชิกรัฐสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ (คือฉบับที่หนึ่ง) แต่ได้มอบให้สมาชิกรัฐสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/ ๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิก รัฐสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าว เลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับคืนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิริวามงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒, จ.๗๔ และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนายคมเดช และนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อ

กล่าวหาตกไป และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ และ นายอุดมเดช รัตนเสถียร มีมูลความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไป ยังอัยการสูงสุด (โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสารหมาย จ.๗ โจทก์คงฟ้องแต่จำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ โจทก์ไม่รับ ดำเนินคดีนายสมศักดิ์และนายอุดมเดช คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงฟ้องนายสมศักดิ์และนายอุดมเดช เองต่อศาลนี้ต่างหากจากคดีนี้ ต่อมาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษายกฟ้องนายสมศักดิ์ และ นายอุดมเดช

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนก คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ จำเลยโต้แย้งว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจ ของรัฐสภา และไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจยื่นคำร้องกรณีดังกล่าวโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ คำ วินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคดีนี้ เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๕-๑๘/ ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะเรื่องกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เท่านั้น ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับความผิดทางอาญา กรณีบุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาต้องดำเนินการ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ในส่วนความผิดทางอาญาคดีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการไต่สวนข้อเท็จจริง และให้จำเลยแก้ข้อกล่าวหา เมื่อข้อเท็จจริงได้ ความว่าคดีนี้มีมูลความผิด จึงมีมติว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่กล่าวอ้าง และส่งรายงาน เอกสาร พร้อมความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีเป็นไปตามขั้นตอนตามกฎหมาย

คณะกรรมการ ป.ป.ช.ไม่ได้ชี้มูลความผิดโดยอาศัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยกล่าวอ้าง
ข้ออ้างของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกสภาได้
ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะ นั้น เห็น
ว่า คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่ง
หน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวน
ข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ หาใช่เป็นเรื่องภายในรัฐสภาตามที่จำเลยอ้างไม่ ส่วน
ที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม
เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อ
ไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภักดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอ
ถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์
คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า การไต่สวนของคณะกรรมการ
ป.ป.ช. ได้มีการไต่สวนพยานบุคคลตามขั้นตอนมากถึง ๓๐ ราย มิได้ไต่สวนอย่างรวบรัด อีกทั้งยังมี
หนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งให้จำเลยทราบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็น
องค์คณะในการไต่สวน โดยมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และ
ศาสตราจารย์ ภักดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสาร
หมาย จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยมีสิทธิคัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ แต่จำเลยหาใช้สิทธิ
ดังกล่าวไม่ และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจาก

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภักดี พันธ์จากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. และ
แจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมาย จ.๑๒ หน้า ๑๙๖
แล้ว การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการและลงความเห็น
โดยอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามขั้นตอนของกฎหมายไม่ได้กระทำในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่ง
จะเอาผิดดังที่จำเลยอ้างแต่อย่างใด

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกลงข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิด
เหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า ที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้มีการแจ้งข้อ
กล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาเพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าได้มีการไต่สวนในเรื่องใดและทราบว่าการ
กระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น เมื่อบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย ตามเอกสารหมาย
จ. ๖๘ ได้ระบุรายละเอียดว่าเหตุเกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา
กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกาและจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภา
ในวันเกิดเหตุ การแจ้งข้อกล่าวหาโดยมิได้ระบุเวลาเกิดเหตุเวลากลางวันของคณะกรรมการ
ป.ป.ช. จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓
นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการ
ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการ
ประชุม เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย

จ.๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิป์วิดีโอทัศน์หมาย วจ.๔ คลิป์ที่ ๑ เป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิป์วิดีโอทัศน์หมาย วจ.๔ คลิป์ที่ ๒ เป็นเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาลต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้อีก ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียงรายละเอียด ในชั้นพิจารณาโจทก์ย่อมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาซึ่งบรรยายไว้ในฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอบังคับให้ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดและมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องใช้กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดบังคับแก่คดีนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง โจทก์มีคำขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างบทกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว ข้ออ้างของจำเลยฟังไม่ขึ้น โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีนี้

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ทางไตสวนโจทก์มีพยานปากนางสาวรังสิมา รอดรัศมี เบิกความยืนยันว่า จำเลยคือบุคคลผู้ถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอ หมายเลข ๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ นางสาวรังสิมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกับจำเลยมาก่อน ทั้งก่อนถ่ายคลิปวิดีโอดังกล่าวนางสาวรังสิมาได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อสื่อสารกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดเวลาในระหว่างบันทึกภาพ ทั้งในชั้นพิจารณาจำเลยได้เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอ ดังกล่าวคือจำเลย เชื่อว่านางสาวรังสิมาย่อมจดจำจำเลยได้ ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอดังกล่าวมีการตัดต่อขึ้นพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ พยานตรวจพิสูจน์คลิปวิดีโอหมายเลข ๖ และ ๖.๙

เบิกความประกอบรายงานการตรวจสอบว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการติดต่อเพิ่มข้อมูล ภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ วัตถุพยานคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ และ วจ.๙ จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ส่วนที่คลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนเช่นเดียวกับคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒิพันธ์ พยานโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลย ส่วนคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๒ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ ดังนี้ คลิปวิดีโอทัศนัยดังกล่าวจึงไม่อาจทำให้น้ำหนักการรับฟังคลิปวิดีโอทัศนัยหมาย วจ.๖ และ วจ.๙ มีน้ำหนักลดน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมามิได้ประวัตรเรื่องการเสียบัตรแทนกันในขณะที่เกิดเหตุทั้งที่เคยประวัตรเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมามิได้นำคลิปวิดีโอทัศนัยมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอทัศนัยในวันเกิดเหตุจริงนั้น นางสาวรังสิมาเบิกความให้เหตุผลว่าเหตุที่ไม่ได้ประวัตรต่อประธานในที่ประชุม เพราะประวัตรที่ไรก็ไม่เป็นผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิปก่อนไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ จึงนำคลิปวิดีโอทัศนัยไปให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อน นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้นก็เบิกความว่า นางสาวรังสิมาได้นำคลิปวิดีโอทัศนัยไปให้ตรวจสอบจริง และแม้คลิปวิดีโอทัศนัยเกิดขึ้นจากการแอบถ่ายก็ตามแต่ก็เป็น การแอบถ่ายการกระทำที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว มิได้มีการก่อหรือจงใจให้เกิดการกระทำดังกล่าว การนำเสนอคลิปวิดีโอทัศนัยจึงเป็นการนำเสนอพยานหลักฐานที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลย

กระทำความผิด ศาลจึงรับฟังคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้มั่นคงว่า จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จริง

ปัญหาต่อไปมีว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ตนเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ข้อเท็จจริงได้ความว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนเพียงคนละหนึ่งใบ และมีบัตรสำรอง โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เป็นผู้เก็บรักษาไว้สำหรับให้สมาชิกที่ลืมนำบัตรจริงมา และมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำบัตรทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองมา โดยเฉพาะนางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางธนพร นางอัจฉรา นายกันตินันท์ ตั้งใจ พยานโจทก์ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนนและงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภาเมื่อได้ดูคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวนของศาลต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่าบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอที่ตนนำมาใส่ลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ นางอัจฉรา นายเจษพันธ์ วงศาโรจน์ นายชนะ มาประสม นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ ดาแก้ว พยานโจทก์ซึ่งต่างปฏิบัติงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภาต่างก็เบิกความว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้นการกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ พยานหลักฐานจึงรับฟังว่าจำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์

แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นด้วย ที่จำเลยอ้างว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น กลับได้ความจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยาน โจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕ เอกสารหมาย จ.๖๖ ว่า ตั้งแต่จำเลยเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนน เสียใหม่แทนบัตรใบเดิมให้แก่จำเลยเลย ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อ พิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่ามีการเสียบบัตร ลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกะพริบทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอัน แสดงว่าบัตรทุกใบที่มีการเสียบลงในเครื่องนั้นใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๓ ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของ จำเลยขัดต่อเหตุผล ไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้ว่าจำเลยนำบัตร อิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบเสียบในเครื่องลงคะแนนตามที่ ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๒ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น

ปัญหาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ ๒ หมาย วจ.๖ คลิป ที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลย ตามที่ปรากฏคลิปวิดีโอที่ ๓ หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ หรือไม่ นางอัจฉรา จุ้ยนิยม และนายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธ์

พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ นางอัจฉรา เป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวก็เป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกัน และศาลได้พิจารณาดูคลิปวิดีโอ ดังกล่าวแล้วเชื่อว่าคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุมก็เป็นเพียงการกล่าวอ้างโดยไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุน และเมื่อพิเคราะห์จากคลิปวิดีโอ

ทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอสมาชิกทำการเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน และเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในคลิปทัศน์ทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม เอกสารหมายเลข จ. ๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ โดยไม่มีข้อพิรุธใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปทัศน์ทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปทัศน์ทัศน์หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒

ที่จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ ความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวไม่ใช่มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกทั้งการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการอื่นมาเป็นแนวทางในการไต่สวนแต่อย่างใด

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่

แม้ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ แต่ก็หาได้มีผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายที่เกิดขึ้นในวันดังกล่าว หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้

แม้จำเลยจะมีเอกสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนได้โดยผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่งก็ตาม แต่เอกสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มครองนี้จะต้องเป็นการกระทำที่ชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนต้องอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

จากเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนจึงรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบเพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกอื่นตามฟ้อง เป็นเหตุให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่เป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกันได้

จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ แม้การออกเสียงลงคะแนนจะเป็นเรื่องเฉพาะตัวของสมาชิกรัฐสภาแต่ละคนก็ตาม แต่เชื่อว่าเหตุที่จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นออกเสียงและลงคะแนน น่าจะเป็นเพราะจำเลยได้รับมอบหมายจากสมาชิกเหล่านั้นให้ใช้สิทธิลงคะแนนไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด เมื่อไม่ปรากฏว่าการออกเสียงลงคะแนนแทนของจำเลยนี้ผิดแผกแตกต่างไปจากความประสงค์ของสมาชิكدังกล่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญก็ได้วินิจฉัยแล้วว่ากระบวนการลงคะแนนดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ชอบ อันมีผลเท่ากับว่าการออกเสียงลงคะแนนแทนของจำเลยนี้ไม่มีผลแต่อย่างใด ประกอบกับจำเลยไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน จึงเห็นควรให้โอกาสจำเลยโดยการรอการลงโทษ

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับโดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิมจึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

วินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๑ ลงโทษจำคุกกระทง

ละ ๑ ปี ปรับกระทงละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท รวม ๒ กระทง เป็นจำคุก ๒ ปี และปรับ ๔๐๐,๐๐๐ บาท
โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับ
ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ , ๓๐ กรณีต้องกักขังแทนค่าปรับให้กักขังเกิน ๑ ปี
แต่ไม่เกิน ๒ ปี ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้นับโทษของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลข
ดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายวงศ์พร จิระภาค

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		นายนิรศร ทองธิราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายออกมาใช้บังคับ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

ประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗ และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ต่อมาระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันเนื่องกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ ๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของ

จำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง และ ๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนนและกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน โดยจำเลยได้ออกเสียงลงคะแนนให้

ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมิชอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยรวม กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวงจิดรลดา เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจไต่สวนและชี้มูลความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เเร่งรีบรวบรัดเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ย้อนหลังเป็นผลร้ายต่อจำเลยจึงไม่อาจบังคับใช้และลงโทษจำเลยได้ จำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง การออกเสียงลงคะแนนเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของจำเลยไม่ปรากฏวันเวลาตามฟ้องในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การลงมติตามฟ้องก็ถูกยกเลิกจึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรอง เอกสารหมายเลข จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ออกบัตรลงคะแนนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตรลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับบัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาหากสมาชิกไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ในวันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักงานการประชุมเพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และกรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักงานการประชุมและตัวเลข สำหรับขั้นตอนการลงคะแนนเริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน (ระบบการลงคะแนน) สมาชิกจะต้องใส่บัตรลงคะแนนเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหรือเครื่องอ่านบัตร เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกระพริบบนเครื่องลงคะแนนพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิกจะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดงตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กระพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลแสดงผลการแสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้งให้สมาชิกลงคะแนน เจ้าหน้าที่จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน สมาชิกจะต้องกดปุ่มแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน

เพื่อแสดงว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย หรือคัดออกเสียง เครื่องอ่านบัตรแต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ แต่ต้องใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนครั้งละ ๑ บัตร หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเนื่องนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับละเรื่อง ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ การยุบพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม

ร่วมกันของรัฐสภา จำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกรัฐสภาอื่น และจำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ และเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ จำเลยเข้าร่วมประชุมด้วย ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยเข้าร่วมประชุมด้วย ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ การประชุมรัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้น

วาระที่สองทั้งสามร่างเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ ต่อมาเดือนกันยายน ๒๕๕๖ สมาชิกรัฐสภายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาโดยเรียกพลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ และวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ คือ นายตวง อันทะไชย และนายประสาร มฤคพิทักษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภายื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณา วาระที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ต่อมานายวันชัยยื่นคำร้องเพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัย กุลมาตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์ นางสาวรังสีมา รอดศรีมี นายนิพิฐฐ์ อินทรสมบัติ นายไพบุลย์ นิติตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และได้สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาเองคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการรัฐสภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ

โสทัดานุกรรมของรัฐบาล และมีพยานหลักฐานประกอบการไต่สวนคือ คลิปวิดีโอที่นางสาวรังสิมา รอดรัศมี อ้างว่าได้ให้บุคคลที่ไว้วางใจบันทึกภาพไว้ด้วย ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สรุปเป็นประเด็นหลักสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุผลหลัก ๓ ประการ คือ (๑) ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาฉบับที่นายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะ เสนอ (คือฉบับที่หนึ่ง) ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ขั้นรับหลักการ แต่ได้นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ การดำเนินการเป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง (๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และ (๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวนชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง และมีสมาชิกรัฐสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมรัฐสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ (คือฉบับที่หนึ่ง) แต่ได้มอบให้สมาชิกรัฐสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิกรัฐสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิริมงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมาย จ.๖๙ จ.๗๐ ถึง จ.๗๑ จำเลย นายคมเดช และนายยุทธพงศ์ ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมาย จ.๗๒, จ.๗๔

และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่ากระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาดrop โจทก์จึงฟ้องเฉพาะจำเลยเป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญา การที่บุคคลใดจะต้องได้รับโทษทางอาญาอย่างไรหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตามกฎหมายต่อไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงที่เป็นความผิดทางอาญาและมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยส่งให้แก่อัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาได้ ทั้งนี้ไม่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะได้มี

คำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว แสดงว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยอ้าง

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่คดีนี้เป็นการกล่าวหาว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมเนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภักดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคลทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนพยานบุคคล ๓๐ ราย บ่งชี้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภัคดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว ต่อมา มีการปรับเปลี่ยนกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภัคดี พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข ๑๒ หน้า ๑๙๖ แล้ว ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภัคดี ย่อมไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้แนะในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและลงมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าในส่วนนายคมเดช ไชยศิวิมมงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่ากระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาดตกไป ตามเอกสารหมายเลข ๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดดังที่จำเลยอ้าง

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิดเหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้อง นั้น เห็นว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาได้ระบุวันเดือนปีและเวลาที่เกิดเหตุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา แล้ว ตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา เอกสารหมายเลข ๖๘ ไม่ต้องระบุเวลากลางวันอีก ทั้งจำเลยเข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุ ไม่มีเหตุที่จำเลยจะผิดหลงและขาดโอกาสแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา การแจ้งข้อกล่าวหาชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอที่ ๑ ระยะเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลาประมาณ ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนน ตามเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอที่ ๒ ระยะเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น นั้น เห็นว่า ฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียงรายละเอียด และเวลาตามฟ้องแตกต่างจากบันทึกการออกเสียงลงคะแนนและคลิปวิดีโอที่ ๒ ไปเล็กน้อย จำเลยก็นำสืบว่าจำเลยเข้าร่วมประชุมและลงมติด้วย จึงไม่ได้หลงข้อต่อสู้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอบังคับให้ลงโทษจำเลยไม่ได้ นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปากฎว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว คำฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

สรุปแล้ว โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้ออ้างของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในปัญหานี้ นางสาวรังสิมา รอดรัศมี พยานโจทก์เบิกความว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอที่ ๑ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีว่าเป็นจำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน ในชั้นพิจารณาจำเลยซึ่งได้ดูภาพจากคลิปวิดีโอที่ ๑ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอที่ ๑ หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ แล้ว ก็

คำเบิกความของนางสาวรังสิมา พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวีดิทัศน์ดังกล่าวมีการตัดต่อจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ วจ.๙ และ วจ.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณะ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรม คอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ และ วจ.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการตัดต่อเพิ่มข้อมูลภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน คลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ และ วจ.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๒ คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันนั้น เมื่อคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๒ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของสมาชิกในเวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนน ประกอบกับคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๒ คลิปที่ ๓ มิได้ส่งไปตรวจพิสูจน์ จึงเชื่อได้ว่าคลิปวีดิทัศน์ หมายเลข วจ.๒ ได้มีการนำเสียงการอภิปรายในเหตุการณ์อื่นมาใส่ อันเป็นเหตุให้คลิปวีดิทัศน์ดังกล่าวปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ขณะลงคะแนน กรณีจึงไม่อาจนำเอาคลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๒ มารับฟังเป็นข้อพินิจจนทำให้คลิปวีดิทัศน์หมายเลข วจ.๖ และ วจ.๙ มีน้ำหนักลดน้อยลง ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมา มิได้ประท้วงเรื่องการสลับบัตรแทนกันในขณะเกิดเหตุทั้งที่เคยประท้วงเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมามิได้นำคลิปวีดิทัศน์มาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวีดิ

ทัศน์ในวันเกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้นางสาวรังสิมาเบิกความอธิบายว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประท้วงต่อประธานในที่ประชุม เพราะประท้วงทีไรก็ไม่ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิปปอกไปในตอนนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอทัศน์ไปให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะนั้นที่เบิกความยืนยันว่า นางรังสิมาได้นำคลิปวิดีโอทัศน์ไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสิมาดังกล่าวจึงนับว่ามีเหตุผลให้รับฟัง พยานหลักฐานจากการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาจำนวนหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนที่ละ ๑ บัตร ต่อเนื่องกันและกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันแต่ละบัตรทุกบัตรตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จึงมีปัญหาว่า การที่จำเลยใส่บัตรหลายใบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนดังกล่าวเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร ธีราพร ธารารุธ นางอัจฉรา จุ้ยนิยง นายกันตนันท์ ตั้งใจ พยานโจทก์ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวนของศาลแล้วต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่าบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอทัศน์นำมาใส่ในเครื่องลงคะแนนและกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งนางอัจฉรา นายเจษฎพันธ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ ดาแก้ว พยานโจทก์เบิกความต่อไปว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อ

ลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน เห็นได้ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนการแสดงตนและลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลาย ครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ เมื่อจำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างพึงมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ แสดงตนและลงคะแนนได้เพียงคนละ ๑ ใบ เพื่อลงคะแนนคนละ ๑ เสียง เท่านั้น กรณีมีเหตุผลและ น้ำหนักฟังได้ว่า จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบในการลงคะแนน แทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นด้วย ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนัก การประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยานโจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ เอกสารหมายเลข จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อยู่ในวิสัยที่ จำเลยมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริงหลายใบได้ดังที่อ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรลภัส ถนอมนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษฎ์ พันธุ์ วงศาโรจน์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา พยานโจทก์ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกันว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถ นำมาใช้ลงคะแนนได้อีก เช่นนี้ กรณีจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมา ใส่ในเครื่องลงคะแนนในขณะเกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์พยานโจทก์ยังเบิกความว่า หากใช้ทั้ง

บัตรจริงและบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบจะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุผลที่จำเลยจะต้องใส่ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยเข้าไปในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่นไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่ามีการใส่บัตรเข้าไปในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกระพริบทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ นั้น ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยไม่มีน้ำหนักรับฟัง พยานหลักฐานจากการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของสมาชิกรัฐสภาจำนวนหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนที่ละ ๑ บัตร ต่อเนื่องกันและกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันแต่ละบัตรทุกบัตรตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ อันเป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์การลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์การลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉรา จุ้ยนิยม และนายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธุ์ พนักงานไต่สวนต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภา เอกสารหมาย จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงาน

การประชุมรัฐสภา เอกสารหมายเลข ๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉรา พยานโจทก์ เป็นผู้บังคับบัญชากลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็น พยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวก็เป็น เอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทางราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหา คดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกันมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การ ลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ใน คลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการ ลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุม นั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอสมาชิก ทำการเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน และเมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุม แล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิกลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบัตรและกด ปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในคลิปวิดีโอหมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ ในรายงานการประชุม เอกสารหมายเลข ๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ โดยไม่มีข้อพิรุธใด จึงฟังได้ ว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมายเลข วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์การ ลงคะแนนตามข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ หมายเลข วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์การลงมติปิดอภิปรายตามข้อ ๒.๒

ที่จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภาที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด นั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุคดีนี้ และไม่ใช่มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่ผูกพันโจทก์ ทั้งการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการอื่นมาเป็นแนวทางในการไต่สวนแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อาจนำความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวมารับฟังเป็นยุติในคดีนี้ว่าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นดังที่จำเลยอ้าง

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหาย นั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่ แม้ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ แต่ก็หาได้มีผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้น หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยนั้นไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้

ที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนที่จะได้เอกสิทธิ์นั้นต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและกฎหมาย เอกสิทธิ์ดังกล่าวมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

สรุปแล้ว พยานหลักฐานจากการไต่สวนฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุในการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรัฐสภารายอื่นทำการลงคะแนนแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นตามฟ้อง การกระทำของจำเลยขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมดังกล่าวเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ชอบ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องเป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๑ ลงโทษจำคุกกระทงละ ๑ ปี คำเบิกความของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกกระทงละ ๘ เดือน รวม ๒ กระทงเป็นจำคุก ๑๖ เดือน การกระทำของจำเลยขัดต่อหลักนิติธรรม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต เป็นการทำลายหลักการในระบอบประชาธิปไตย เป็นความผิดร้ายแรง ไม่สมควรรอการลงโทษ ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้ปรับโทษของจำเลยต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น คดีดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา จึงให้ยกคำขอส่วนนี้.

นายจักษ์ชัย เยพิทักษ์